

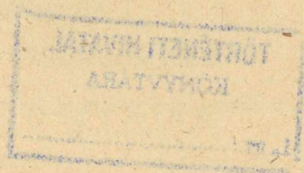
36960

**A BÜNTETŐ TÖRVÉNYKÖNYV
HATÁLYBALÉPÉSÉRŐL, VÉGREHAJTÁSÁRÓL
ÉS EGYES SZABÁLYSÉRTÉSEKRŐL SZÓLÓ
1962. ÉVI 10. SZÁMÚ
TÖRVÉNYEREJŰ RENDELET**

KÖZGAZDASÁGI ÉS JOGI KÖNYVKIADÓ

62/117

A BÜNTETŐ TÖRVÉNYKÖNYV
HATÁLYBALÉPÉSÉRŐL, VÉGREHAJTÁSÁRÓL
ÉS EGYES SZABÁLYSÉRTÉSEKRŐL SZÓLÓ
1962. ÉVI 10. SZÁMÚ TÖRVÉNYEREJŰ RENDELET
(A JAVASLAT MINISZTERI INDOKOLÁSÁVAL)

KÖZGAZDASÁGI ÉS JOGI KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 1962

Közzéteszi
az Igazságügyminisztérium törvényelőkészítő főosztálya

Kiadásért felel a Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó igazgatója
Felelős szerkesztő: Dr. Popovics Béla. Műszaki vezető: Király Ernő
Műszaki szerkesztő: Dr. Réday Lajos

TARTALOMJEGYZÉK

Tájékoztató	7
1962. ÉVI 10. SZÁMÚ TÖRVÉNYEREJŰ RENDELET A BÜNTETŐ TÖRVÉNYKÖNYV HATÁLYBALÉPÉSÉRŐL, VÉGREHAJTÁ- SÁRÓL ÉS ÉGYES SZABÁLYSÉRTÉSEKRŐL	9

I. FEJEZET

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A Büntető Törvénykönyv hatálybalépése (1. §)	12
Hatályukat veszto, illetoleg hatályban maradó jogszabályok (2—4. §)	12

II. FEJEZET

ÁTMENETI RENDELKEZÉSEK

I. Cím: A Btk. hatálybalépése előtt kiszabott büntetések és alkalmazott intézkedések (5—11. §)	14
II. Cím: A Btk. hatálybalépése előtt elkövetett bűntettek (12—15. §) .	17

III. FEJEZET

A BÜNTETÉSEK ÉS INTÉZKEDÉSEK VÉGREHAJTÁSA

I. Cím: A Btk. Általános Részével kapcsolatos rendelkezések (16—33. §)	20
Javító-nevelő munka (16—19. §)	20
Elévülés (20. §)	23
Kényszergyógykezelés (21. §)	24
Kényszerelvonó-kezelés. Zárt gyógyintézeti kényszerelvonó-kezelés (22—24. §)	25

Rendelőintézeti kényszerelvonó-kezelés (25. §)	27
A kegyelmi elhatározással kapcsolatos egyes rendelkezések (26. §) ..	28
A takarékbetét kivételes végrehajthatósága (27. §)	28
Elkobzás robbanóanyaggal, robbantószerrel, lőfegyverrel vagy lőszerrel elkövetett visszaélés esetén (28. §)	29
Mentesítés (29—30. §)	30
A fiatalkorúakkal és gyermekkorúakkal szemben alkalmazható védő- vagy óvintézkedésekre vonatkozó egyes eljárási rendel- kezések (31. §)	31
Katonákra vonatkozó rendelkezések (32—33. §)	32
<i>II. Cím: A Btk. Különös Részével kapcsolatos rendelkezések</i> (34—41. §)	33
Feljelentés (34—35. §)	33
A kisebb súlyú büntett elbírálása fegyelmi jogkörben (36. §)	36
Értelmező és vegyes rendelkezések (37—41. §)	37

IV. FEJEZET

A SZABÁLYSÉRTÉSEKRE VONATKOZÓ EGYES RENDELKEZÉSEK

Lőfegyverrel vagy lőszerrel elkövetett szabálysértés (42. §)	40
Vízszennyezés (43. §)	42
Határjelhamisítás szabálysértése (44. §)	42
Az egyesületi joggal visszaélés szabálysértése (45. §)	43
A tiltott visszatéréssel és a rendőrhatalom felügyelet szabályainak megszegésével elkövetett szabálysértés (46. §)	43
A kényszerelvonó-kezelés előírásainak megszegése (47. §)	44
A személyi igazolvánnyal, valamint a be- és kijelentkezéssel kapcsolo- latos rendelkezések megszegése (48. §)	45
A gazdálkodással kapcsolatos kötelességek megszegésével elkövetett szabálysértés (49. §)	45
Közellátási szabálysértés (50. §)	47
Jogosulatlan kereskedés szabálysértése (51. §)	47
Árdrágítás szabálysértése (52. §)	48
Vásárlók megkárosításának szabálysértése (53. §)	48
Devizasabálysértés (54. §)	48
Pénzügyi szabálysértés (55. §)	50
Vámsabálysértés (56. §)	51

Tulajdon elleni szabálysértés (57. §)	52
Tulajdon elleni szabálysértés fegyelmi elbírálása (58. §)	54
Orgazdaság szabálysértése (59. §)	54
Büntettek helyébe lépő szabálysértések (60. §)	55
Az elzárás és a közmunka végrehajtásának felfüggesztése (61. §) ..	56
A fiatalokkorúakra vonatkozó egyes rendelkezések (62. §)	56

V. FEJEZET

Felhatalmazás a végrehajtási jogszabályok megállapítására (63. §) .	57
Záró rendelkezés (64. §)	57

FÜGGELÉK

Az igazságügyminiszter 7/1962. (VI. 28.) I. M. számú rendelete a javító-nevelő munka alkalmazásáról és végrehajtásáról	67
Az egészségügyi miniszter 5/1962. (IX. 16.) Eü. M. számú rendelete a büntetőbíróságok által elrendelt kényszerelvonó-kezelés vég- rehajtásának részletes szabályairól	74
Tárgymutató	81

RÖVIDÍTÉSEK

- BHÖ = A Hatályos Anyagi Büntetőjogi Szabályok Hivatalos Összeállítása.
- Bp. = Az 1954. évi V. törvénnyel és az 1957. évi 8. sz. törvényerejű rendelettel módosított 1951. évi III. tv. a büntető perrendtartásról.
- Bpé. = Az 1954. évi 17. sz. tvr. I. részével módosított 1951. évi 31. sz. tvr. a Bp. hatálybaléptetéséről, végrehajtásáról és a katonai büntetőeljárásban alkalmazásáról.
- Btá. = A Büntető Törvénykönyv általános részéről szóló 1950. évi II. tv.
- Btk. = Büntető Törvénykönyv (az 1961. évi V. t.)
- Javaslat = A Büntető Törvénykönyv hatálybalépéséről, végrehajtásáról és egyes szabálysértésekről szóló 1962. évi 10. sz. tvr. javaslata.
- Miniszteri indokolás = A Büntető Törvénykönyv hatálybalépéséről, végrehajtásáról és egyes szabálysértésekről szóló 1962. évi 10. sz. tvr. javaslatának miniszteri indokolása.

T Á J É K O Z T A T Ó

A jelen kiadvány a Magyar Népköztársaság Büntető Törvénykönyvének hatálybalépéséről, végrehajtásáról és az egyes szabálysértésekről szóló 1962. évi 10. számú törvényerejű rendeletet, továbbá e törvényerejű rendelet javaslatának miniszteri indokolását, végül a legfontosabb mellékjogszabályokat foglalja magában.

Az 1962. évi 10. számú törvényerejű rendelet javaslatának miniszteri indokolását a megfelelő §-okhoz illesztettük, a mellékjogszabályokat pedig a gyűjtemény függelékében helyeztük el.

Tárgymutató egészíti ki a gyűjteményt és segíti elő annak használatát.

1962. évi 10. számú
TÖRVÉNYEREJŰ RENDELET
A BÜNTETŐ TÖRVÉNYKÖNYV
HATÁLYBALÉPÉSÉRŐL,
VÉGREHAJTÁSÁRÓL
ÉS EGYES SZABÁLYSÉRTÉSEKRŐL

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

A Btk-t (1961. évi V. törvényt) életbeléptető törvényerejű rendelet feladatát — az életbelépés napjának, a hatályon kívül helyezett és hatályban tartott jogszabályoknak megállapításán felül az alábbiak képezik. Meg kell határozni

1. azokat az *átmeneti* jellegű szabályokat,

a) amelyek a Btk. hatálybalépése előtt már jogerőre emelkedett ítéletekkel kiszabott, illetve alkalmazott olyan büntetésekre és intézkedésekre vonatkoznak, amelyeknek végrehajtása átnyúlik a Btk. hatálybalépése utáni időre,

b) amelyek a Btk. hatálybalépése előtt elkövetett büntetteknek a Btk. hatálybalépése utáni elbírálása során a Btk. 3. §-ának (2) bekezdésében foglalt rendelkezésen túlmenően érvényesülnek,

2. azokat az *állandó* jellegű szabályokat, amelyek az új Btk. alkalmazása során előállható joghézagok kiküszöbölésére és általában annak biztosítására hivatottak, hogy a Btk. megfelelően hatályosuljon a gyakorlatban.

E szabályokon túlmenően azonban további jogszabályok felvétele vált szükségessé azért, mert — az eredeti elgondolással szemben — a büntetések (intézkedések) végrehajtását szabályozó, illetve a szabálysértéseket összefoglaló kódexek szerkesztésének és hatálybalépésének időpontja halasztást szenved. Ennek a helyzetnek a következményeképpen a Javaslat kiegészül:

3. a büntetések és egyes intézkedések, elsősorban a javító-nevelő munka végrehajtására vonatkozó alapvető szabályokkal és

4. azokkal a szabálysértési tényállásokkal, amelyek a Btk. által a hatályos törvényekből át nem vett büntetőtényállások helyébe lépnek, illetve amelyeket a Javaslat által hatályon kívül helyezett jogszabályok tartalmaztak, valamint néhány új szabálysértési tényállással és a szabálysértésekre vonatkozó egyes, általános érvényű rendelkezésekkel.

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A Büntető Törvénykönyv hatálybalépése

1. §. A Magyar Népköztársaság Büntető Törvénykönyvéről szóló 1961. évi V. törvény (a továbbiakban: Btk.) 1962. július 1. napján lép hatályba.

Hatályukat veszítő, illetve hatályban maradó jogszabályok

2. §. (1) A Btk. hatálybalépésével hatályukat veszítik a hatálybalépése előtt alkotott büntető anyagi jogi tartalmú jogszabályok, illetve a hatálybalépése előtt alkotott jogszabályok büntető anyagi jogi tartalmú rendelkezései.

(2) A hatályukat veszítő, felszabadulás után alkotott jogszabályok jegyzékét e törvényerejű rendelet *melléklete* tartalmazza.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott rendelkezés nem érinti a népbíráskodás tárgyában kibocsátott, az 1945. évi VII. törvénnyel törvényerőre emelt 81/1945. (II. 5.) M. E. számú rendelet 1., 3., 11., 12., 13., 14., továbbá a 7. pont kivételével a 15., valamint a 16., 17., 18. és 31. §-aiban foglalt rendelkezéseket. A 12. § *b)* pontjában és a 14. § *b)* pontjában foglalt büntetés azonban nem alkalmazható.

Miniszteri indokolás : A Btk. az anyagi büntetőjog egész területét átfogó, szocialista elveken felépülő új kódex. Hatálybalépésével szükségképpen hatályát kell veszítse minden olyan anyagi büntető jogszabály vagy jogszabálynak ily tartalmú rendelkezése, amely a Btk. által felölelt vagy szabályozni szükségtelennek tartott valamely magatartásra, büntetésre vonatkozik. Hangsúlyozni kell azonban, hogy a 2. § (1) bekezdése kizárólag a büntettet vagy büntetést megállapító, s az ezeket értelmező korábbi jogszabályokra terjed csak ki, s nem vonhatók alá a büntetések végrehajtására stb. vonatkozó rendelkezések.

A hatályon kívül helyezett jogszabályok jegyzéke, amelyről a (2) bekezdés rendelkezik, a kialakult gyakorlatnak megfelelően a felszabadulást követően alkotott jogszabályokra vonatkozik. Nem kíván azonban jogforrás lenni, s ha teljességre is törekszik,

az (1) bekezdésben írt szabállyal ellentétesen nem értelmezhető. Minthogy a háborús és népellenes bűnösök felett in contumaciam is eljárhattak a bíróságok, s elfogatásuk esetén ügyük a perújítás szabályai szerint újra lefolytatandó, továbbá mert háborús vagy népellenes büntettek felelőssége vonása a jövőben sem kizárt, az 1945. évi VII. törvénnyel törvényerőre emelt 81/1945. (II. 5.) M. E. számú rendeletben meghatározott büntető anyagi jogi szabályok érvényét fenn kellett tartani. Ezért szükséges a (3) bekezdésben foglalt rendelkezés felvétele.

3. §. Ha valamely jogszabály e törvényerejű rendelettel hatályon kívül helyezett jogszabályra, illetve valamely jogszabálynak e törvényerejű rendelettel hatályon kívül helyezett rendelkezésére utal, ehelyett a Btk-nak vagy ennek a törvényerejű rendeletnek megfelelő rendelkezését kell érteni.

Miniszteri indokolás : Az államigazgatás, polgári jog stb. területén található különösen olyan jogszabályok, amelyek a Javaslat által hatályon kívül helyezett jogszabályokra, rendelkezésekre utalnak [pl. az 1958. évi 9. sz. tvr. 13. § (1) bekezdés a), és (2) bekezdés b) pontja az iparjogosítvány visszavonásáról]. Meg kellett tehát jelölni azt a szabályt, amelyre az utalás a Btk. hatálybalépését követően vonatkozni fog. Ebből a rendelkezésből okszerűen következik az is, hogy amennyiben az utalás olyan korábbi jogszabályokra mutat, amely helyett a Btk. vagy e Javaslat új szabályt nem tartalmaz, az utalás maga is tárgytalanná válik.

4. §. A Btk. hatálybalépése nem érinti azokat a hátrányos következményeket, amelyeket korábbi, nem büntető jellegű jogszabály büntett miatti elítéléshez fűz.

Miniszteri indokolás : A Javaslat 2. §-a kizárólag a büntető anyagi jogszabályokat, illetve a jogszabályok büntető anyagi érvényű rendelkezéseit helyezi hatályon kívül. Vannak azonban olyan, más jogterületekhez tartozó, a Btk. hatálybalépése után is érvényesülő jogszabályok, amelyek a büntett miatti elítéléshez hátrányos következményeket fűznek. Ez tette indokolttá a 4. §-ban foglalt szabály felvételét, amely lényegileg a jogerős elítélés nem büntetőjogi következményeit megállapító szabály érintetlenül hagyását mondja ki.

ÁTMENETI RENDELKEZÉSEK

I. CÍM

A Btk. hatálybalépése előtt kiszabott büntetések
és alkalmazott intézkedések

Miniszeri indokolás: A Javaslat az 5—11. §-okban azokat a szabályokat foglalja össze, amelyek a Btk. hatálybalépésekor már jogerős határozattal kiszabott büntetéseknek és alkalmazott intézkedéseknek a Btk. hasonló büntetéseivel, intézkedéseivel való összeegyeztetésére vonatkoznak, továbbá azokat a szabályokat, amelyek e büntetések végrehajtása, elévülése vonatkozásában eldöntik, hogy a Btk., avagy a Btk. rendelkezései alkalmazandók-e, valamint tartalmazza a rehabilitációra vonatkozó átmeneti szabályokat is.

Hangsúlyozni kell, hogy ezek a kérdések kívül esnek a Btk. 3. §-ának (2) bekezdésében foglalt rendelkezés körén. A szóban forgó esetekben ugyanis a kérdés úgy vetődik fel, hogy az elbírálást követően hatályba lépő új törvény (a Btk.) tartalmaz a büntetések neme, végrehajtása stb. tekintetében más rendelkezést, mint amely az elbíráláskor hatályban volt. Ezekre a kérdésekre a Btk. 3. §-ának (2) bekezdése már nem terjed ki —, s ezért kell velük kapcsolatban külön jogszabályoknak rendelkezniük.

Az itt felvetődő kérdéseket — az egyes intézmények eltérő jellegére tekintettel — nem lehet egységes elv szerint megoldani. Ezért külön-külön szabályokat kell beiktatni minden esetben egyrészt a hatályos törvények, másrészt a Btk. eltérő rendelkezéseinek egyeztetésére.

A szövegezéssel kapcsolatban rá kell mutatni arra, hogy a Javaslat mellözi annak minden egyes §-ban való kiemelését, hogy a rendelkezés „a korábbi jogszabály alapján” kiszabott büntetésre vonatkozik, mert hiszen a Cím elnevezéséből ez félreértést kizáróan következik.

5. §. Amennyiben az 5—11. §-ok rendelkezéseiből más nem következik, a Btk. hatálybalépése előtt jogerőre emelkedett határozattal kiszabott akár fő-, akár mellékbüntetést, továbbá az ilyen határozatban foglalt egyéb intézkedést a korábbi jogszabály alapulvételével kell végrehajtani.

Miniszeri indokolás: A Javaslat ebben a §-ban azt az elvi állásfoglalását juttatja kifejezésre, hogy a Btk. hatálybalépése előtt

kiszabott büntetéseket, alkalmazott intézkedéseket általában a büntett (cselekmény) elbírálásakor hatályban volt jogszabály rendelkezései szerint kell végrehajtani. Az ezt követő §-ok tartalmazzák az ettől az általános szabálytól való eltéréseket.

6. §. (1) A jogerősen kiszabott életfogytig tartó börtönt tizenöt évi szabadságvesztésként kell végrehajtani.

(2) Az Elnöki Tanács által halálbüntetés helyett kegyelemből életfogytig tartó börtönre átváltoztatott büntetést húsz évi szabadságvesztésként kell végrehajtani.

(3) Az (1) bekezdésben foglalt rendelkezés alapján végrehajtandó szabadságvesztést töltő elítéltet feltételes szabadságra bocsátani nem lehet. A (2) bekezdés esetében az elítélt csak akkor bocsátható feltételes szabadságra, ha büntetéséből tizenöt évet már letöltött.

Miniszteri indokolás : A Btk. az életfogytig tartó szabadságvesztést nem ismeri. Végrehajtása tehát a Btk. hatálybalépését követően nem egyeztethető össze büntetési rendszerünknek a Btk. 34. §-ában meghatározott alapelveivel. Az (1) bekezdés ennek megfelelően úgy rendelkezik, hogy az életfogytig tartó börtönt a büntetési nemnek a Btk. által ismert legmagasabb tartama váltsa fel. A Btk. 36. §-ának (4) bekezdésébe foglalt szabály értelmében a halálbüntetés kegyelemből 20 évig terjedő szabadságvesztésre változtatható át. Ezért a korábban kegyelem folytán megállapított életfogytig tartó börtön helyébe húsz évi szabadságvesztés lép.

A hatályos törvény [az 1954. évi 17. számú és az 1957. évi 8. számú tvr-rel egységes szerkezetbe foglalt 1951. évi 31. sz. tvr. 33. § (2) bekezdésébe felvett] rendelkezése értelmében az életfogytiglani börtönre ítélt 15 évi szabadságvesztés kitöltése után bocsátható feltételes szabadságra. A (3) bekezdés rendelkezése ennek a szabálynak az érvényesülését biztosítja.

7. §. A jogerős határozattal kiszabott javító-nevelő munka szabadságvesztésre átváltoztatása esetében a Btk. 44. §-ának (2) bekezdését kell alkalmazni.

Miniszteri indokolás : Abból, hogy a Btá. börtönt helyettesítő büntetésnek (intézkedésnek) tekinti a javító-nevelő munkát, következik, hogy átváltoztatása esetén parifikál [Btá. 48. § (4) bekezdés]. A Btk. 44. § (2) bekezdése ezzel szemben két napi javító-nevelő munkát mond azonosnak egy napi szabadságvesztéssel.

téssel, így adva kifejezést a két büntetés súlya közötti különbségnek.

E § rendelkezése értelmében a Btk. szabálya érvényesül akkor is, ha a Btk. hatálybalépése előtt alkalmazott javító-nevelő munka átváltoztatására a Btk. hatálybalépése után kerül sor.

8. §. A Btk. hatálybalépése előtt jogerősen börtönre ítélt a Btk. 39. §-ában foglalt rendelkezések szerint bocsátható feltételes szabadságra.

Miniszteri indokolás: A Btk. 39. §-ában foglalt rendelkezés több vonatkozásban eltér a Bp. (az 1954. évi 17. számú és az 1957. évi 8. számú tvr.-rel egységes szerkezetbe foglalt 1951. évi 31. számú tvr.) 33. és 35. §-ában felvett szabályoktól. A Btk. szabályozása részint enyhébb, részint szigorúbb a hatályos jog szabályozásánál. A büntetésvégrehajtási intézetek belső fegyelmének biztosítása olyan megoldást kíván, hogy az elítéltek feltételes szabadsága tekintetében ugyanazok a feltételek érvényesüljenek, függetlenül attól, hogy az elítélés mikor történt. Ezért a szabályozásra kézenfekvőnek az a megoldás kínálkozik, hogy a Btk. hatálybalépését követően egységesen a Btk. szabályai nyerjenek alkalmazást.

9. §. (1) A Btk.-nak a büntetés elévülésére vonatkozó rendelkezéseit (58. és 59. §) a hatálybalépése előtt jogerősen kiszabott büntetések tekintetében is alkalmazni kell.

(2) A Btk. hatálybalépése előtt, a korábbi jogszabály szerint már bekövetkezett elévülés hatálya érintetlenül marad.

Miniszteri indokolás: Az elítélte általában a hatályos szabályoknál kedvezőbbek a Btk.-nak elévülésre vonatkozó szabályai. Hátányos eltérés a főbüntetések vonatkozásában csupán az, hogy a 10 évi szabadságvesztés nem tíz év [miként a Bt. 23. § (2) bekezdés b) pontja állapítja meg], hanem 15 év alatt [Btk. 58. § (1) bekezdés b) pont] évül el, továbbá hogy a pénzmellékbüntetés elévülése a hatályos törvény rendelkezésével szemben nem a főbüntetéssel együtt [Bt. 23. § (3) bekezdés], hanem a főbüntetés végrehajtása befejezésének vagy végrehajthatósága megszűnésének napjától számított 3 év elteltével [Btk. 58. § (2) bek., 59. § (2) bekezdés] következik be. Ezek az eltérések azonban nem oly jelentőségűek, hogy útját állhatnák a Btk. szabályai egységes érvényesülésének. Ezt mondja ki az (1) bekezdés. A (2) bekezdés pedig a büntetések elévülése tekintetében a jogvesztő visszaható hatályt zárja ki.

10. §. (1) A Btk-nak a büntetett előlethez fűződő hátrányok alóli mentesítésre vonatkozó rendelkezéseit (78—84. és 102. §) a hatálybalépése előtt, illetve a Btk. 3. §-ának (2) bekezdésében meghatározott rendelkezés alapján a hatálybalépése után meghozott büntető ítéletek tekintetében is alkalmazni kell.

(2) A Btk. hatálybalépése előtt már beállott mentesítés hatálya változatlan marad.

Miniszteri indokolás: A 9. §-hoz fűzött indokolás értelemszerűen vonatkozik a 10. §-ban a büntetett előlethez fűződő hátrányok alóli mentesítéssel kapcsolatos rendelkezésekre is. A Btk. szabályai alkalmazásának előírása ez esetben is megfelelően szolgálja a társadalom védelmét és egyúttal az elítéltek túlnyomó többségére kedvezőbb megoldást ad.

11. §. A jogerős határozattal alkalmazott biztonsági őrizetet a Btk. hatálybalépését követően kényszergyógykezelésként kell végrehajtani. E célból az ügyben eljáró elsőfokú bíróság a Btk. hatálybalépését követő három hónapon belül köteles az ügyet megvizsgálni és határozni a biztonsági őrizet megszüntetése, vagy kényszergyógykezelésre átváltoztatása és végrehajtásának módja felől.

Miniszteri indokolás: Az ebbe a §-ba foglalt rendelkezés is a végrehajtás egységességét szolgálja. A Btk. hatálybalépésekor már jogerősen alkalmazott biztonsági őrizet felülvizsgálására, megszüntetésére vagy kényszergyógykezelésre változtatására megfelelő határidőt biztosít.

II. cím

A Btk. hatálybalépése előtt elkövetett bűntettek

12. §. (1) A Btk. hatálybalépése előtt elkövetett olyan bűntett miatt, amely a korábbi jogszabályok értelmében hivatalból, a Btk. szerint azonban magánindítvány alapján büntethető, a Btk. hatálybalépése után az eljárás megindításának csak magánindítványra (Btk. 27. §) van helye.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott esetben az indítványi határidőt [Btk. 29. § (1) bekezdés] a Btk. hatálybalépésének napjától kell számítani.

(3) Ha az (1) bekezdésben meghatározott bűntett miatt az eljárás hivatalból megindult, azt a Btk. hatálybalépése után is hivatalból kell folytatni.

➤ *Miniszteri indokolás:* A Btk. több olyan bűntettet von a magánindítványra üldözendőség körébe, amelyek miatt a BHÖ rendelkezési szerint hivatalból indul az eljárás (pl. a magánítok megsértésének büntette, a személyek javait károsító orgazdaság büntette, ha a sértett az elkövető hozzátartozója). További lényeges eltérés, hogy a Btk. 114. §-ában meghatározott hozzátartozók köre szélesebb annál, amit a Btá. 29. §-a állapít meg (például az élettársat is magában foglalja), és hogy az indítványi jelleg — eltérően a BHÖ 432. pontjának (1) bekezdésében írt szabálytól (1878. évi V. tv. 342. §-a) — nem korlátozódik a közös háztartásban élő rokonokra a személyek javait károsító bűntettek esetén [Btk. 310. § (2) bekezdés].

Azon bűntettek vonatkozásában, amelyek a korábbi jogszabály értelmében hivatalból, a Btk. szerint azonban már csak magánindítványra üldözendők, a Javaslat különbséget tesz aszerint, hogy az ilyen cselekmény miatt a Btk. hatálybalépésének napján folyamatban volt-e az eljárás vagy sem. Amennyiben a büntető eljárás még nem indult meg ebben az időpontban, mindazok a szempontok, amelyek az indítványhoz kötöttséget a Btk. rendelkezési szerint indokoltá teszik, egyben azt is megindokolják, hogy ez a szabályozás a Btk. hatálybalépése előtt elkövetett bűntettek tekintetében is érvényesüljön. Ezért a Javaslat 12. §-ának (1) bekezdése a szóban forgó esetekben a magánindítvány előterjesztését követeli meg.

A (2) bekezdés az indítványi határidő számításának kezdő napját a Btk. hatálybalépésének, vagyis a cselekmény indítványi jellege kezdetének napjában állapítja meg. Nem érinti természetesen ez a rendelkezés azt a szabályt, hogy amennyiben az elkövető kiléte később jutott a magánindítványra jogosult tudomására, úgy az indítványi határidő kezdete erre a napra elhalasztódik. Más a helyzet, ha az ilyen cselekmény miatt a büntetőeljárás a Btk. hatálybalépésekor már folyamatban van és az elkövető a sértett által ismert személy. Az eljárás hosszadalmas elhúzódását eredményezné és felesleges munkaterhet jelentene, ebben az esetben a bíróságokat arra kötelezni, hogy az eljárás továbbfolytatása előtt az indítványra jogosítottakat e joguk gyakorlása felől megnyilatkoztassák.

Ha azonban az elkövető ismeretlen (mert pl. az eljárás a nyomozati szakon nem jutott túl) s a Btk. hatálybalépését követően válik a sértett által ismertté, nincs logikai alapja az utóbb említett szabály

hatályosulásának. Ekkor a Javaslat 12. § (1)—(2) bekezdésének rendelkezése az irányadó.

13. §. A Btk. hatálybalépése előtt elkövetett büntett miatt a Btk. hatálybalépését követően kiszabott pénzbüntetést a Btk. 47. §-ában foglalt rendelkezés szerint kell átváltoztatni.

Miniszteri indokolás: A Javaslat lehetőleg kerüli az olyan szabályozást is, amely a hatályos törvény és az új Btk. párhuzamos, egymás melletti alkalmazását teszi lehetővé aszerint, hogy a büntettet a Btk. hatálybalépését megelőzően, vagy az után követték-e el. Ezért rendelkezik ez a § úgy, hogy a Btk. hatálybalépése után kiszabott pénzbüntetés, tekintet nélkül az alapjául szolgált büntett elkövetésének időpontjára, egységesen a Btk. 47. §-ának rendelkezései szerint változtatandó át.

14. §. A Btk.-nak a kényszergyógykezelésre (61. §) és a kényszerelvonó-kezelésre (62. §) vonatkozó rendelkezéseit a hatálybalépése előtt elkövetett cselekmények esetében is alkalmazni kell.

Miniszteri indokolás: A kényszergyógykezelésre és a kényszerelvonó-kezelésre vonatkozó rendelkezések a társadalom védelmén kívül egyúttal az eljárás alá vont személy érdekét, gyógyítását, egészségének helyreállítását is szolgálják. Ezért indokolt, hogy ezeket a Btk. hatálybalépése előtt elkövetett cselekmények esetében is alkalmazzák.

15. §. Azokat a rendelkezéseket, amelyek a mellékbüntetések összbüntetésbe foglalását tiltják (Btk. 76. §), a Btk. hatálybalépése előtt jogerőre emelkedett ítéletekkel kiszabott büntetések összbüntetésbe foglalása esetében is alkalmazni kell.

Miniszteri indokolás: A Btk. 59. §-ának (3) bekezdése a különböző jogerős ítéletekkel kiszabott mellékbüntetések utólagos összbüntetésbe foglalására ad lehetőséget, míg a Btk. 76. §-a az összbüntetés tilalmát mondja ki, illetve a (2) bekezdésében úgy rendelkezik, hogy „az egyes ítéletekkel kiszabott azonos nemű mellékbüntetések közül — a vagyonekobzás és a pénzmellékbüntetés kivételével — csak azt kell végrehajtani, amely az elkövetőre a leghátrányosabb”. (A pénzbüntetés és a vagyonekobzás tekintetében a hatályos és a hatálybalépő törvény rendelkezései között nincs eltérés.)

A Btk-nak ez a kedvezőbb szabálya nem vonható a Btk. 3. § (2) bekezdésének rendelkezése alá, mert hiszen összbüntetés kiszabására csupán a büntettek jogerős elbírálása után kerülhet sor. Azonban kétségtelen, hogy érvényesülésének vagy mellőzésének kérdése azonos értelmű a Btk. 3. § (2) bekezdésében foglalt szabály problémájával. Éppen ezért indokolt, hogy a Javaslat biztosítsa visszaható érvényű hatályosulását.

III. FEJEZET

A BÜNTETÉSEK ÉS INTÉZKEDÉSEK VÉGREHAJTÁSA

I. CÍM

A Btk. Általános Részével kapcsolatos rendelkezések

Javító-nevelő munka

16. §. A javító-nevelő munkára ítélt a bíróság által meghatározott természetű munkát

a) ha az ítélet meghozatalának időpontjában munkaviszonyban áll, rendszerint az eddigi munkahelyén,

b) egyéb esetekben — ha a végrehajtás feltételei az ítélet-hozatalkor a terhelt lakóhelyén vagy annak környékén biztosíthatók — a kijelölt munkahelyen végzi.

Miniszteri indokolás: A Btk. a javító-nevelő munka alkalmazásának körét jelentősen kiterjeszti azáltal, hogy azt büntetési nemként határozza meg és elvileg bárkivel szemben kiszabhatóvá teszi. Ebben nyilvánvalóan kifejezésre jut a javító-nevelő munka nagyfokú nevelő hatásának a felismerése is. Ahhoz azonban, hogy a nevelő hatás a kívánt mértékben érvényesüljön, szükséges oly megfelelő végrehajtási jogszabályok megállapítása is, amelyek a javító-nevelő munkát e cél elérésére alkalmassá teszik.

A Javaslat a javító-nevelő munka végrehajtásának csupán azokat a szabályait öleli fel, amelyek ez intézmény hatályosulása szempontjából alapvető fontosságúak, míg a részletes szabályoknak az érdekelt szervekkel egyetértésben rendeleti úton való megállapítására az igazságügyminisztert hatalmazza fel.

A 16. § a) és b) pontja a javító-nevelő munka végrehajtásának helyét határozza meg.

Az a) pontban foglalt rendelkezés általánós főszabályától a bíró csak kivételesen térhet el, pl. olyan esetben, amikor az elkövetőnek az üzemben stb. maradása magatartása miatt kedvezőtlenül befolyásolná az üzem fegyelmét, avagy nyomasztó családi körülmények indokolják a munkahely megváltoztatását. Ezekre a lehetőségekre utal a szövegben a „rendszerint” kifejezés.

A b) pontban felvett rendelkezés értelmében a javító-nevelő munka lehetőségének általánossá tétele mellett annak konkrét alkalmazására munkaviszonyban nem álló személlyel szemben csak akkor kerülhet sor, ha a végrehajtás feltétele — elsősorban a megfelelő munkahely — már az ítélethozatalkor biztosított. Már a Btk. indokolása rámutatott arra, hogy a munkaviszonyban nem álló személy vonatkozásában a javító-nevelő munkát általában úgy kell alkalmazni, hogy személyes szabadsága a büntetés természetéből adódó következményektől eltekintve, ne korlátozódjék. Ebből folyik, hogy lakóhelyéhez közel eső helyen vagy annak környékén kell a végrehajtást biztosítani, hogy a javító-nevelő munkára ítélt ne szakadjon el otthonától és a családjától. Ennek az általános elvi szempontnak tesz eleget a szóban forgó szabály.

17. §. (1) Amennyiben az elítélt az ítélethozatal idején munkaviszonyban állott, e munkaviszony a javító-nevelő munka végrehajtása alatt szünetel.

(2) A javító-nevelő munkára ítélt nem létesít munkaviszonyt.

Miniszteri indokolás: A javító-nevelő munka büntetés. Ebből következik, hogy végrehajtása nem lehet azonos a munkaviszonnyal. Ehhez képest, ha a javító-nevelő munkára ítélt nem áll munkaviszonyban, az elítélés ténye nem létesít munkaviszonyt, ha pedig munkaviszonyban áll, e munkaviszony a javító-nevelő munka végrehajtása alatt szünetel. Ilyen elvi szempont mellett a munkaviszonyban álló dolgozót a javító-nevelő munka végrehajtása alatt is különböző jogok illetik meg és különböző kötelezettségek terhelik. Ezeket a jogokat és kötelezettségeket a javító-nevelő munka végrehajtásának részletes szabályait összefoglaló igazságügyminiszteri rendelet fogja tartalmazni.

Abból, hogy a Btk. a javító-nevelő munka alkalmazásának területét kiszélesíti, következik az is, hogy az termelőszövetkezetben is végrehajtható és a szövetkezet tagjával szemben is kiszabható.

A termelőszövetkezeti tagság természetesen nem létesít munkaviszonyt, a jogok és kötelezettségek a tagsági viszonyból folynak. Ebből egyenesen következik, hogy ha a szövetkezet tagját a szövetkezeten belül végzendő javító-nevelő munkára ítélik, ennek büntetés jellege a bércsökkentésben, a javító-nevelő munka esetlegesen szabadságvesztésre átváltoztatásával való fenyegetettségben, s a kollektíva nevelő erejének érvényesülésében nyilvánul meg, magát a tagsági viszonyt azonban nem érintheti.

18. §. Az állami szerv (Btk. 114. §) vagy a szövetkezet, ahol a javító-nevelő munkát végrehajtják, köteles — az elítélttel együtt dolgozóknak, valamint az ott működő társadalmi szervezeteknek, különösen a szakszervezetnek és az ifjúsági szervezetnek közreműködésével — a büntetés nevelő célját szolgáló feltételeket biztosítani.

Miniszteri indokolás: A javító-nevelő munka alkalmazásánál alapvető a büntetés nevelő eleme, ami a munka folyamatos végzésével és a munkahely kollektívájának nevelő erejével válik hatékonyá. A neveléssel járó feladatok ellátása elsősorban annak az állami szervnek vagy szövetkezetnek a kötelessége, ahol a javító-nevelő munkát végrehajtják; őket ebben a tevékenységükben hathatósan kötelesek támogatni az ott működő társadalmi szervezetek, mert különben a kívánt célt a büntetés nem éri el. Ha viszont a munkahely-kollektívák e reájuk háruló feladatokat jól látják el, úgy a büntetésüket töltő dolgozókat valóban átformálják.

19. §. (1) Ha a bíróság megállapítja, hogy az elítélt a munkakötelezettségének alapos ok nélkül nem tett eleget, vagy a munkafegyelmet súlyosan sértő magatartást tanúsított, a javító-nevelő munkának e körülmények bekövetkezésekor még hátralevő részét akkor is át kell változtatnia szabadságvesztésre, ha azt az átváltoztatást kimondó határozat hozatalakor részben vagy egészben javító-nevelő munkaként már végrehajtották.

(2) Javító-nevelő munkának szabadságvesztésre változtatása esetén az elítélt számára vissza kell téríteni a munkabérének arra az időre levont részét, amely helyett szabadságvesztést kell kitöltenie.

Miniszteri indokolás: E § bekezdésében foglalt rendelkezések részben a Legfelsőbb Bíróság VII. számú elvi döntése alapján a hatályos joggyakorlatban is érvényesülnek.

Az (1) bekezdés rendelkezésével kapcsolatban kiemelendő, hogy annak oly értelmet nem lehet tulajdonítani, hogy a szabadságvesztésre átváltoztatás akkor is helyt foghat, ha ennek oka a javító-nevelő munka végrehajtását követően jut az illetékes szervek tudomására.

A (2) bekezdésben foglalt szabály elhárítja annak veszélyét, hogy az elítélt egyrészt a javító-nevelő munka, másrészt a szabadságvesztés hátrányos következményeit együttesen viselje abban az esetben, ha a szabadságvesztés a javító-nevelő munka oly részének helyébe lép, amelyet már rajta végrehajtottak.

Elévülés

20. §. (1) Ha annak törvényes feltételei [Btk. 71. § b) pont] fennforognak, a Btk. 70. §-ának (2) bekezdésében meghatározott rendelkezés alapján felfüggesztett szabadságvesztés utólagos végrehajtásának az elévülés nem akadályozza.

(2) Az 1945. évi VII. törvény 11. §-ában meghatározott háborús bűntettek büntethetősége a Btk. 31. §-ának a) pontjában foglalt rendelkezés szerint évül el.

Miniszeri indoklás: A Btk. szabályozásában fennáll az a lehetőség, hogy az elévülés bekövetkezése akadályozza a felfüggesztett büntetés utólagos végrehajtásának. A Btk. 58. § (1) bekezdésének d) pontja ugyanis az öt évet el nem érő szabadságvesztés elévülésének határidejét öt évben állapítja meg s ugyanakkor a 70. § (3) bekezdésének rendelkezése szerint az egy évnél hosszabb, de a két évet meg nem haladó szabadságvesztés végrehajtása ugyancsak ötévi próbaidőre függeszthető fel. Ha tehát a próbaidő alatt elkövetett bűntett miatt a próbaidő eltelte után ítélik az elkövetőt szabadságvesztésre, a felfüggesztett büntetés végrehajtásának a próbaidővel azonos idő alatt bekövetkezett elévülése a végrehajtás elrendelését kizárná, figyelemmel arra, hogy mindkét határidő ugyanabban az időpontban, az ítélet jogerőre emelkedésének napján veszi kezdetét. Ezt a lehetőséget küszöböli ki az (1) bekezdés szabálya.

A (2) bekezdés az 1945. évi VII. törvénnyel törvényerőre emelt 81/1945. (II. 5.) M. E. számú rendelet 11. §-ában megállapított legsúlyosabb háborús bűntettek büntethetőségének elévülése tekintetében a Btk. 31. § a) pontjának alkalmazását írja elő.

Kényszergyógykezelés

21. §. (1) Ha a kényszergyógykezelést olyan cselekmény miatt alkalmazzák, amely miatt büntethetőségi akadály hiányában egy évnél súlyosabb szabadságvesztés kiszabása lenne indokolt, azt az erre a célra szolgáló külön egészségügyi intézetben kell fogatosítani.

(2) A kényszergyógykezelés kezdete az egészségügyi intézetbe befogadás, illetve a házi gondozásbavétel napja.

Mniszteri indokolás: Ez a § általános érvényű anyagjogi szabályokat állapít meg a kényszergyógykezelés kezdő időpontjáról és végrehajtásáról.

Az (1) bekezdés meghatározza, hogy a kényszergyógykezelést mely esetben kell kötelezően egészségügyi intézetben fogatosítani. A végrehajtás mikéntjének meghatározásánál irányadó szempont, hogy ne kerüljön az elkövető hátrányos helyzetbe, csupán annál az oknál fogva, hogy a Btk. 21. § (1) bekezdésében írt büntethetőségi akadály fennforgása folytán reá büntetést kiszabni nem lehet. Ezért tartalmazza ez a bekezdés azt a garanciális jelentőségű szabályt, hogy az egészségügyi intézetben való fogatosításnak egyik előfeltétele olyan körülmények fennforgása, amelyek a büntethetőségi akadály hiányában egy évnél súlyosabb szabadságvesztés kiszabását eredményeznék. Ilyen esetben a kényszergyógykezelés végrehajtásának helye az erre a célra szolgáló külön egészségügyi intézet.

Természetszerűen mindent megelőzően orvosi, gyógykezelési szempontok lesznek az irányadók ebben a kérdésben s amennyiben a kényszergyógykezelés alá vont egészségi állapota az egészségügyi intézetben való elhelyezést feltétlenül indokolja, házi gyógykezelésre nem kerülhet sor akkor sem, ha büntethetőségi akadály hiányában pénzbüntetés vagy javító-nevelő munka látszanék kiszabandónak.

Az (1) bekezdés rendelkezései egyben — negatív — meghatározzák a házigondozást kizáró okokat, illetve azt, hogy erre a végrehajtási módra csupán az (1) bekezdésben foglaltak körén kívül kerülhet sor oly esetben, ha az ilyen végrehajtás objektív feltételei (mint pl. a megfelelő elhelyezés, egészségügyi ellátás, gondozó személyek stb.) biztosítottak.

A (2) bekezdés értelmében a kényszergyógykezelés nem a bírói ítélet jogerőre emelkedésének, hanem a gyógykezelés megkezdé-

sének napján, vagyis azon a napon kezdődik, amikor az egészségügyi intézetbe befogadással, a házigondozásba vétellel a gyógykezelés ténylegesen hatályosul.

Kényszerelvonó-kezelés.

Zárt gyógyintézeti kényszerelvonó-kezelés

22. §. (1) A zárt gyógyintézeti kényszerelvonó-kezelést az Egészségügyi Minisztérium által esetenként kijelölt egészségügyi intézetben kell foganatosítani.

(2) A zárt gyógyintézeti kényszerelvonó-kezelés a gyógykezeléshez szükséges ideig tart, de nem haladhatja meg a hat hónapot.

(3) A zárt gyógyintézeti kényszerelvonó-kezelés tartama alatt az arra kötelezett személy az intézet orvosainak a gyógykezeléssel kapcsolatos előírásait köteles megtartani és a gyógyintézetet az intézet vezetőjének engedélye nélkül nem hagyhatja el.

Miniszteri indokolás: A Btk. 62. §-a az alkoholizmus miatt alkalmazható kényszerelvonó-kezelés végrehajtásának két változatát határozza meg: a zárt gyógyintézeti kezelést és a rendelőintézeti gyógykezelést.

A Javaslat 22. és 23. §-a a zárt gyógyintézeti kezelés végrehajtására vonatkozó szabályokat állapítja meg. A 22. § (1) bekezdése az Egészségügyi Minisztérium feladatává teszi, hogy esetenként jelölje ki azt az egészségügyi intézetet, amelyben a speciális gyógykezelés feltétele biztosított, míg e § (2) bekezdése az általános orvosi tapasztalatoknak megfelelően a gyógykezelés maximális tartamát határozza meg.

A kényszerelvonó-kezelés büntetőjogi biztonsági kényszereszköz, amely a gyógykezelt alkoholista személyiségéből, az alkoholista állapotból a társadalomra előálló káros, veszélyes helyzet megszüntetése érdekében kerül alkalmazásra. A társadalom érdekének előtérbe kerüléséből következik, hogy a gyógykezelés módját, eszközeit, időtartamát stb. illetően, az elítélt követni tartozik a kezelőorvos által elrendelt egészségügyi, gyógykezelési előírásokat stb. Az egészségügyi intézet zárt jellegéből folyik, hogy a gyógyellátás maradéktalan biztosítása érdekében az elítélt a gyógyintézetet csak az intézet vezetőjének az engedélyével hagyhatja el. Erre vonatkozik a (3) bekezdés rendelkezése.

23. §. (1) A zárt gyógyintézeti kényszerelvonó-kezelést annak eredményes befejezése után a gyógyintézet vezetője szünteti meg. A gyógyintézet vezetője a megszüntetéssel egyidejűleg

dönthet úgy is, hogy a kényszerelvonó-kezelést rendelőintézetben kell folytatni.

(2) A zárt gyógyintézeti kényszerelvonó-kezelés megszüntetéséről a gyógyintézet vezetője a bíróságot és az ügyészt értesíti.

Miniszeri indokolás: Részben a 22. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezés folyamánya a 23. § (1) bekezdésébe felvett szabály, amely a zárt gyógyintézet vezetőjét jogosítja fel arra, hogy [a 22. § (2) bekezdésében írtak keretei között] döntsön a gyógykezelés megszüntetése, illetve rendelőintézetben való folytatása kérdésében. E vonatkozásban kizárólag orvosi szakkérdésekről van ugyanis szó, amelyekben való döntést helytelen lenne a bíróság hatáskörébe utalni. Az eljárás indokolatlan elhúzódsát is jelentené tehát, ha a vezető orvos döntésének bírósági felülmérlegelésére adna lehetősége a Javaslat.

Az értesítés, amit e szakasz (2) bekezdése ír elő, azt a célt szolgálja, hogy egyrészt a bírósági eljárás lezárását eredményezze, másrészt hogy az ügyészi általános felügyelet gyakorlását segítse elő.

24. §. Ha a kényszerelvonó-kezelést a szabadságvesztés végrehajtása alatt kell foganatosítani [Btk. 62. § (3) bekezdés], azt a börtönben vagy a büntetésvégrehajtási munkahelyen kell végrehajtani. Az elítélt köteles az orvosnak a gyógykezeléssel kapcsolatos előírásait megtartani.

Miniszeri indokolás: A kényszerelvonó-kezelés során alkalmazott gyógymód nem igényel olyan különleges berendezést vagy speciális képzettséget, hogy az eredményesen bármely börtönben, illetve büntetésvégrehajtási munkahelyen végrehajtható ne lenne. Ezért az elítéltek ily kezelésének célját szolgáló külön intézmények létesítése szükségtelen. A gyógykezelés hatékonysága az orvosi előírások pontos betartásától függ, ezért erre az elítéltet a törvény is kötelezi.

Eltérő rendelkezés hiányában a gyógykezelés tartamára a 22. § (2) bekezdésében meghatározott szabály itt is megfelelően érvényesül. Ugyancsak irányadó a 23. § rendelkezése is. Oly esetben azonban, ha a gyógykezelés a szabadságvesztés tartama alatt nem volna befejezhető, külön rendelkezés hiányában is nyilvánvaló, hogy rendelőintézetben való folytatásáról kell gondoskodni, amit a börtön (büntetésvégrehajtási munkahely) parancsnokának megkeresésére, az elbocsátott állandó lakóhelye szerint illetékes tanács végrehajtó bizottságának egészségügyi szakigazgatási szerve lát el.

Rendelőintézeti kényszerelvonó-kezelés

25. §. (1) A rendelőintézeti kényszerelvonó-kezelés a gyógykezeléshez szükséges ideig tart. A gyógykezelést a terhelt munkaidején kívül kell foganatosítani.

(2) A rendelőintézeti kényszerelvonó-kezelés tartama alatt a kötelezett személy a kezelőorvosnak a gyógykezeléssel kapcsolatos előírásait köteles megtartani és az általa kijelölt időpontokban a rendelőintézetben gyógykezelés végett megjelenni.

(3) Az egészségügyi szakigazgatási szerv az elsőfokon eljáró bíróságnak zárt gyógyintézeti kényszerelvonó-kezelés alkalmazását javasolhatja, ha a kötelezett személy az egészségügyi előírásokat nem tartja meg. A bíróság a javaslat felől — az esetleges bizonyítás felvétele után — egyesbíróként végzéssel határoz. E végzés ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Miniszeri indokolás: A rendelőintézeti kényszerelvonó-kezelésre akkor kerül sor, amikor a terheltet nem ítélték végrehajtható szabadságvesztésre s az ilyen gyógymód alkalmazása is megfelelő eredménnyel bíztat. Ennek eldöntése természetesen szakértelmet igényel; a bíróság tehát e kérdésben a szakértő meghallgatása után fog dönteni.

Mint hogy a kényszerelvonó-kezelésnek ez a változata szabadságvesztéssel nem jár, — a kezelés maximális időtartamának törvényi meghatározása is szükségtelennek mutatkozik.

A (2) bekezdés rendelkezése részben azonos a 22. § (3) bekezdésében foglaltakkal. A részbeni eltérést a kezelésnek ambulanter végrehajtása teszi szükségessé.

A (3) bekezdés biztosítja a kényszerelvonó-kezeléssel elérni kívánt célnak — a gyógykezelt meggyógyításán keresztül a társadalom védelmének — feltétlen érvényesülését azzal, hogy a rendelőintézeti kezelésnek zárt intézeti kezelésként való folytatását teszi lehetővé abban az esetben, ha a kötelezett az egészségügyi előírásoknak önhibájából nem tesz eleget. Mivel pedig ez a kényszerintézkedés már a személyi szabadság korlátozását is jelenti, a javaslat a (2) bekezdésben meghatározott anyagi feltételek megvalósulásán túlmenően azt az alaki garanciális biztosítékot is előírja, hogy a) a tanács egészségügyi szakigazgatási szervének (és nem a kezelőorvosnak) javaslatára a zárt gyógyintézeti kezelést a bíróság rendelheti csupán el, mégpedig b) a szükséges bizonyítás felvétele után.

Az eldöntendő kérdés megítélése azonban nem bonyolult, a gyógykezelés minél gyorsabb folytatásához pedig jelentős érdekek fűződnek, ezért a Javaslat szabályozása szerint a bíróság egyetbíróként jár el, és határozata ellen jogorvoslatnak nincs helye.

A kegyelmi elhatározással kapcsolatos egyes rendelkezések

26. §. (1) Ha a Népköztársaság Elnöki Tanácsa az elítéltet kegyelemben részesítette, a büntetőjogi következmények — ellenkező rendelkezés hiányában — az ítéletben megállapított büntetéshez igazodnak.

(2) A vagyoneklobzás tekintetében adott kegyelem folytán az elkobzott vagyon visszaszáll arra, akitől elkobozták.

Miniszeri indokolás: A Btk. 30. §-ának c) pontja értelmében a kegyelem a büntethetőséget megszüntető ok. A Népköztársaság Elnöki Tanácsa kegyelmezési jogát minden korlátozástól mentesen gyakorolja. Ezért a kegyelem hatása kiterjedhet mindarra együttesen és külön-külön is, ami büntetőjogi büntetés, de a kegyelmet gyakorló főhatóság hatáskörébe tartozik annak megállapítása is, hogy a kegyelmi ténnyel meg kívánja-e változtatni azokat a büntetőjogi következményeket, amelyek az ítéletileg kiszabott büntetéshez a törvény erejével fogva fűződnek (pl. a rehabilitációra, a próbaidőre vonatkozó szabályok stb. tekintetében).

Törvényi szabályozást csak az az eset igényel, amikor a kegyelmi elhatározás a büntető ítélethez fűződő jogkövetkezmennyel kapcsolatban rendelkezést nem tartalmaz. Ez esetben a kegyelem az eredetileg (ítéletileg) kiszabott büntetés büntetőjogi következményeit nem kívánja érinteni. Ezért az (1) bekezdés úgy rendelkezik, hogy e következmények ilyenkor változatlan tartalommal és módon állanak be, mégpedig akkor is, ha a kegyelem folytán az eredeti helyébe másik büntetés nem lépett.

A (2) bekezdés szabálya idevonatkozóan megfelel a hatályos jogi szabályozásnak [1950. évi 39. sz. tvr. 26. §. (2) bekezdése], mégis azzal az eltéréssel, hogy az elkobzást nem vonja szabályozása körébe.

A takaréketét kivételes végrehajthatósága

27. §. A bírósági végrehajtásról szóló 1955. évi 21. számú tvr. 57. §-ának k) pontjában, illetve az e törvényerejű rendeletet hatálybaléptető 54/1955. (VIII. 27.) M. T. számú rendelet

14. §-ában és 20. §-ának (2) bekezdésében foglalt rendelkezések annyiban módosulnak, hogy a büntető eljárás során fellelt, vagy az elkövető által felfedett takaréketét (takaréketétkönyv) és csekkszámlebetét végrehajtás alá vonható akkor is, ha a bíróság részleges vagyoneklobzást (Btk. 55. és 56. §), vagy eklobzást (Btk. 63., 154. és 250. §) rendel el, avagy a takaréketében (takaréketétkönyvben), csekkszámlebetében elhelyezett összeg büntettből származik.

Miniszeri indokolás: A hatályos törvények [1955. évi 21. sz. tvr. 57. §-ának *k*) pontja, 54/1955. (VIII. 24.) M. T. sz. r. 14. §-a és 20. §-ának (2) bekezdése] értelmében a takaréketét (takaréketétkönyv) és a csekkszámlebetét mentes a végrehajtás alól, illetve csak teljes vagyoneklobzás kimondása esetén vonható végrehajtás alá.

A takaréketét stb. végrehajtásmentessége az állam hitelforgalma iránti bizalmat hivatott biztosítani. Ez a bizalom nem csökken azáltal, ha a büntett folytán alkalmazható eklobzás vagy a részleges vagyoneklobzás — biztosítása érdekében a végrehajtás tilalma alól kivételt állapít meg a törvény. Ugyanez vonatkozik arra az esetre is, ha az elkövető bizonyítottan bűncselekményből származó pénzt helyezett takaréketébe. Az ilyen betét a társadalom jogérzete szerint is feltétlenül hozzáférhető kell legyen és pedig nemcsak a károsult számára, hanem bármely, a büntett eklobtése folytán keletkezett jogos igény kielégítésére.

Indokolt tehát a hatályos jogszabályok említett rendelkezéseinek ily értelmű módosítása. Ez a szabályozás azonban nem érinti a takaréketét titkosságát védő 1952. évi 9. sz. tvr. 5. és 6. §-ában foglalt rendelkezéseket, amelyek változatlan fenntartása szükséges. Ezért a törvény úgy rendelkezik, hogy a takaréketét stb. csak akkor foglalható le, ha azt a büntető eljárás során fellelték, vagy az elkövető felfedte.

Eklobzás robbanóanyaggal, robbantószerrel, lőfegyverrel vagy lőszerrel eklobtett visszaélés esetében

28. §. Azt a robbanóanyagot, robbantószeret, lőfegyvert vagy lőszeret, amelyre nézve a cselekményt eklobtették, el kell kobozni, tekintet nélkül arra, hogy kinek a tulajdona.

Miniszeri indokolás: A visszaélés robbanóanyaggal, robbantószerrel, lőfegyverrel vagy lőszerrel (Btk. 195. §) úgy is eklobtethető,

hogy az elkövetési tárgy nem eszköze a büntettnek, hanem a büntett arra nézve valósul meg (pl. a bejelentési kötelezettség megszegése esetében). Mivel az ilyen esetre a Btk. 63. §-ának rendelkezései nem terjednek ki, külön jogszabályban kell az elkövetés lehetőségét biztosítani, miként a hatályos jog, a 7150/1946. (VI. 22.) M. E. sz. r. 2. § (2) bekezdése [BHÖ 34. pont (2) bek.] is ezt teszi. Az elkövetés kötelező, tekintet nélkül arra, hogy a lőfegyver stb. kinek a tulajdona. Amennyiben azonban a tulajdonostól pl. lopás útján került a lőfegyver stb. az elkövető birtokába, az nem kobozható el, hanem a jogos tulajdonos részére vissza kell szolgáltatni.

Mentesítés

29. §. A mentesítés várakozási idejére a Btk. 80. §-ának (2) és 81. §-ának (2) bekezdésében foglalt rendelkezést kell alkalmazni akkor is, ha a büntetést háborús vagy népellenes büntett (1945. évi VII. törvény) miatt szabták ki.

Miniszteri indokolás: A Javaslát 2. §-ának (3) bekezdésével hatályában fenntartott, az 1945. évi VII. törvénnyel törvényerőre emelt 81/1945. (II. 5.) M. E. sz. rendeletben meghatározott háborús és népellenes büntettek a Btk. IX. és X. Fejezetében foglalt büntettekkel azonos jogtárgyat sértenek. E jogtárgyak különös jelentősége indokolja a mentesítés várakozási idejének hosszabb tartamban való megállapítását. A Btk. a háborús és népellenes büntettek tényállásait nem tartalmazza, nem nyújthat ezért szabályozást e büntettekkel kapcsolatos mentesítés feltételeire sem. Ezt a joghézagot szünteti meg ez a rendelkezés.

30. §. A bírósági mentesítésre vonatkozó határozatot (Btk. 81. §) hatályon kívül kell helyezni, amennyiben utóbb megállapítják, hogy a mentesítés alkalmazásának törvényi akadálya volt.

Miniszteri indokolás: Ennek a szabálynak az a rendeltetése, hogy kiküszöbölje törvényességi óvás használatát oly esetben, amikor eleve nyilvánvaló, hogy a büntetett élőlethez fűződő hátrányok alóli mentesítést törvényi akadály fennforgása ellenére tévesen mondotta ki a bíróság, amikor tehát a rendkívüli perorvoslat igénybevétele csak az eljárás felesleges elhúzódásának eredményezné.

A Javaslat ezt a kérdést a Btk. 71. §-ának a) pontjában foglalt, a felfüggesztett büntetés végrehajtására vonatkozó szabályhoz hasonlóan oldja meg.

A fiatalokkal és gyermekkorúakkal szemben alkalmazható védő- vagy óvintézkedésekre vonatkozó egyes eljárási rendelkezések

31. §. (1) Ha valamely védő- vagy óvintézkedés a fiatalok erkölcsi fejlődése, nevelése, gondozása vagy környezetének megváltoztatása végett büntető eljárás körén kívül mutatkozik szükségesnek, ennek megtétele a járási tanács, városokban a városi tanács végrehajtó bizottsága igazgatási osztályának, Budapesten a városi kerületi tanács végrehajtó bizottsága oktatási osztályának (a továbbiakban: gyámhatóság) hatáskörébe tartozik.

(2) A gyámhatóság hatáskörébe tartozik az intézkedés akkor is, ha arra tizennégy éven aluli korú gyermekkel szemben van szükség olyan cselekmény elkövetése miatt, amely egyébként megvalósítja valamely büntett törvényi tényállását, vagy ha a környezetében erkölcsi züllésnek van kitéve, illetve, ha a züllés útjára lépett.

(3) A gyámhatóság hatáskörébe tartozik a fiatalok felügyelete próbárabocsátásának, a reá kiszabott javító-nevelő munkának, felfüggesztett szabadságvesztésre ítéelés esetében a próbaidőnek, a feltételes szabadságrabocsátásnak, végül a javítóintézeti nevelésből való ideiglenes elbocsátásnak tartama alatt. Amennyiben a fiatalok — a felügyelet tartamának letelte előtt — tizennyolcadik életévét betölti, elhelyezésének, valamint munkába állításának elősegítésével és az ehhez szükséges bármely támogatás megadásával a gyámhatóság gondoskodik arról, hogy olyan körülmények közé kerüljön, amelyek a megfelelő magatartásának biztosítására alkalmasak.

(4) Az (1)—(3) bekezdésben említett intézkedések céljából az ügyész, illetve a bíróság a nyomozás megtagadása, az eljárás megszüntetése vagy felmentés esetében a gyámhatósághoz fordul.

(5) A gyámhatóság az előbbi rendelkezések értelmében reá háruló tennivalókat az állandó bizottság tagjainak és aktívainak, valamint az erre alkalmas társadalmi szervek tagjainak bevonásával látja el.

Miniszteri indokolás: A védő- vagy óvintézkedések célja, hogy megszüntesse az olyan körülményeket, amelyek a gyermek- és fiatalok fejlődését károsan befolyásolják. Ezen a preventív feladaton túlmenően az erkölcsi züllés vagy a bűnözés útjára tévedt (gyermek) fiatalok rendszeres segítségének, irányításának, és magatartása ellenőrzésének célját is szolgálják.

A védő- vagy óvintézkedések, valamint a pártfogó felügyelet végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításával a Javaslat 65. §-a a művelődésügyi minisztert hatalmazza fel. A Javaslat feladata csak az, hogy a hatásköri kérdéseket rendezze. A Javaslat — a hatályos jogszabállyal egyezően — a tanácsoknak, azok illetékes szerveinek hatáskörébe utalja a fentiekben vázolt gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátását. A 31. § (1), (2) és (3) bekezdése rendelkezik erről. A (3) bekezdés második mondata a felnőttkorúvá érett személy részére biztosítja azt az erkölcsi, anyagi stb. támogatást, amely az addig kifejtett pártfogó tevékenység eredményének megőrzésére, állandósítására hivatott. Az (1)—(3) bekezdés rendelkezéseihez szorosan kapcsolódik az (5) bekezdésben foglalt szabály, amely felhatalmazza a gyámhatóságot, hogy a szóban forgó feladatai ellátásába vonja be az állandó bizottság aktíváit és a megfelelő társadalmi szerveket. Különösen itt kell hangsúlyozni azt a lehetőséget, amely a társadalmi erőforrások felhasználásában rejlik. A pedagógusok, üzemi dolgozók, szakmunkások, a különböző társadalmi szervezetek (szakszervezetek, KISZ, nőtanács stb.) közreműködésének összehangolt igénybevétele az intézmény célját, hatékonyságát jelentősen mozdítja elő.

Előfordul, hogy a fiatalok elleni vádemeléshez elégséges bizonyíték nem áll rendelkezésre, illetve a bíróság öt bizonyítottság hiányában felmenti, azonban az eljárás adataiból kétségtelenül megállapítható, hogy mindazok a feltételek fennforognak, amelyek a védő-, óvó-, pártfogó intézkedéseket szükségessé teszik. A fiatalok fokozott védelmének biztosítása érdekében ezért a (4) bekezdés az említett hatóságoknak külön is feladatává teszi, hogy ilyen esetben a gyámhatósághoz forduljanak.

Katonákra vonatkozó rendelkezések

32. §. A Btk-nak a katonákra vonatkozó rendelkezései a fegyveres erők (néphadsereg, határőrség, karhatalom és légtalalom) tényleges állományú tagjain kívül a rendőrség és a büntetés-végrehajtási őrség tagjaira is kiterjednek.

Miniszteri indokolás: A Btk. 103. §-ának (1) bekezdése a katonákra vonatkozó anyagi jogi rendelkezések személyi hatályának körében nem sorolja fel egyenként sem a fegyveres erőkhöz tartozó testületeket, sem pedig azokat a rendészeti testületeket, amelyeknek tagjai a büntető törvény alkalmazásában katonáknak tekintendők. Az idevonatkozó indokolás szerint a Btk-t életbe léptető jogszabály lesz erre hivatott.

A fegyveres erők tagjai mind katonák, azonban arra vonatkozó szabály hiányában bizonytalan, hogy mely fegyveres testületek tartoznak a fegyveres erők gyűjtő fogalma alá. A Javaslat 32. §-a egyrészt az új honvédelmi törvény alapján a fegyveres erőknek, másrészt azoknak a rendészeti testületeknek a felsorolását adja, amelyeknek tagjaira — a korábbi rendelkezések folytán — a katonai anyagi büntető jogszabályok hatálya mint katonáknak tekintendő személyekre kiterjed.

33. §. A Btk. 60. §-ának megfelelő esetben katonával szemben figyelmeztetés helyett fegyelmi fenytést lehet alkalmazni.

Miniszteri indokolás: A Btk. 106. §-ában foglalt szabályra figyelemmel — amely az egyévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő büntetteknek fegyelmi jogkörben való elbírálásáról rendelkezik — szükséges, főként a súlyosabb büntetéssel fenyegetett büntettek vonatkozásában külön rendelkezés felvétele arról, hogy a katona a Btk. 60. §-ában írt „figyelmeztetés” helyett az annál hatékonyabb parancsnoki fegyelmi fenytésben is részesíthető. Ha ugyanis a Btk. 106. §-a alapján a viszonylag enyhébb büntettek miatt az alacsony büntetést helyettesítő fegyelmi fenytésre kerül sor, indokolt a súlyosabban büntetendő büntettek esetében legalább ugyanilyen jogkövetkezmény kilátásba helyezése az ennél enyhébb figyelmeztetés helyett.

II. CÍM

A Btk. Különös Részével kapcsolatos rendelkezések

Feljelentés

34. §. (1) Hatóság vagy hivatalos személy megsértése miatt a büntető feljelentés megtételére (Btk. 159. §) a következő szervek jogosultak:

Ha a megsértett

a) az Országgyűlés, ennek bizottsága, vagy tagja — az Országgyűlés ;

b) a Népköztársaság Elnöki Tanácsa vagy tagja — az Elnöki Tanács ; a Minisztertanács, vagy valamely miniszter — a Minisztertanács ;

c) a Legfelsőbb Bíróság elnöke vagy a legfőbb ügyész — a Népköztársaság Elnöki Tanácsa ;

d) a fegyveres erők vagy ezek tagja — az a miniszter, akinek a megsértett alárendeltségébe tartozik ;

e) a bíróság, az ügyészség, vagy e hatóságok hivatalos személynek minősülő tagja — az igazságügyminiszter, illetve a legfőbb ügyész ;

f) az a)–d) pont alá nem eső állami, megyei járási, városi (városi kerületi) vagy községi hatóság, vagy e hatóságok hivatalos személynek minősülő tagja — a felettes, illetve felügyeleti hatósága, ilyennek hiányában pedig maga a megsértett.

(2) Amennyiben a megsértett a feljelentés megtételét kívánja, az csak akkor tagadható meg, ha megadása közérdekbe ütközik.

(3) Ha a megsértett a büntett elkövetésekor már nem tölti be azt a tisztséget, amellyel összefüggésben a büntettet elköveték, az elkövető az (1) bekezdés a)–f) pontjaiban felsorolt szervek feljelentése alapján csak rágalmazás vagy bécsületsértés büntette miatt büntethető.

Miniszteri indoklás: A Btk. 159. §-ának rendelkezése szerint a hatóság és hivatalos személy megsértésének büntette miatt büntető eljárásnak csak a jogszabályban meghatározott szerv feljelentése alapján van helye. A feljelentésre hivatott szervek kijelölése a Javaslat feladata. A Javaslat csekély módosítással átveszi a BHÖ 397–400. pontjaiban foglalt rendelkezéseket, s a feljelentés megtételére lényegileg ugyanazokat jogosítja fel, akikre a hatályos törvény a felhatalmazás jogát ruházza.

Abból, hogy a Javaslat a feljelentés jogával a megsértett miniszter helyett a Minisztertanácsot ruházza fel, következik, hogy a BHÖ 399. pontjába foglalt szabályhoz hasonló jogszabály felvételére nincs szükség.

35. §. (1) A Btk. 251. §-ában foglalt rendelkezés értelmében a büntett feljelentésére az alábbiak jogosultak:

a) a gazdálkodással kapcsolatos kötelességek megszegése (Btk. 224. §), pazarló gazdálkodás (Btk. 225. §), a népgazdaság szerveinek megtévesztése (Btk. 226. §), a gazdasági ellenőrzés és adatgyűjtés akadályozása (Btk. 227. §), találmánnyal visszaélés (Btk. 228. §), rossz minőségű ipari termék forgalombahozatala (Btk. 230. és 231. §) esetében — az Országos Tervhivatal elnöke vagy az a miniszter (országos hatáskörű szerv vezetője), aki az állami szerv (szövetkezet) felett, ahol a büntettet elkövették, felügyeletet gyakorol, illetve, aki az állami szerv (szövetkezet) tárgya szerint illetékes;

b) az a) pontban megjelölteken kívül

ha a népgazdaság szerveinek megtévesztése (Btk. 226. §) vagy a gazdasági ellenőrzés és adatgyűjtés akadályozása (Btk. 227. §) pénzügyi érdeket sért — a pénzügyminiszter s amennyiben a büntettet a bank szervei észlelik, rajta kívül a Magyar Nemzeti Bank elnöke,

találmánnyal visszaélés (Btk. 228. §) esetében — az Országos Találmányi Hivatal elnöke,

rossz minőségű ipari termék forgalombahozatala esetén, ha a Magyar Népköztársasági Országos Szabvány rendelkezéseit sértették meg (Btk. 232. §) — a Magyar Szabványügyi Hivatal elnöke is;

c) jogosulatlan külkereskedelmi tevékenység (Btk. 237. §) és vámbüntett (Btk. 249. §) esetében — a külkereskedelmi miniszter;

d) a beruházási és pénzügyi fegyelmet sértő büntett (Btk. 229. §) esetében — a pénzügyminiszter vagy az Országos Tervhivatal elnöke, ha pedig a büntettet a bank szervei észlelik, a Magyar Nemzeti Bank elnöke is;

e) adócsalás (Btk. 248. §) esetében — a pénzügyminiszter vagy az általa kijelölt szerv.

(2) Az (1) bekezdésben felsorolt valamennyi büntett esetében a feljelentést a Központi Népi Ellenőrző Bizottság elnöke is megteheti.

Minszteri indokolás : A Btk. 251. §-a az ott felsorolt cselekmények büntető üldözését a jogszabályban meghatározott szerv feljelentéséhez köti. Ez esetben is a javaslat feladata annak megállapítása, hogy mely szervek jogosultak a feljelentés megtételére.

A szabályozás alapját az képezi, hogy a feljelentési jog elsősorban azt a minisztert (országos hatáskörű szerv vezetőjét) illesse, aki felügyeletet gyakorol a felett az állami szerv (szövetkezet) felett, ahol a büntettet elkövették.

Ettől az elvi alaptól azonban célszerűségi okokból néhány esetben el kell térni.

Így a fokozott védelem biztosítását szolgálja az a rendelkezés, amely a népgazdaság szerveinek megtévesztése (Btk. 226. §) vagy a gazdasági ellenőrzés és adatgyűjtés akadályozása (Btk. 227. §) esetében, ha a cselekmény pénzügyi érdeket sért, a pénzügy-minisztert is feljelentésre jogosítja fel.

Találmánnyal visszaélés esetében, és ha a rossz minőségű ipari termék forgalombahozatalával a Magyar Népköztársasági Országos Szabványt sértették meg, a visszaélés olyan népgazdasági érdekeket sért, vagy veszélyeztet, amelyek elsősorban az Országos Találmányi Hivatal, illetve a Magyar Szabványügyi Hivatal elnökének gondoskodására vannak bízva, ilyenkor ők rendelkeznek a feljelentés megtételének vagy mellőzésének elbírálásához szükséges szakismeretekkel is. Ez esetekben tehát az Országos Tervhivatal elnöke és a büntetett elkövetési helye szerint illetékes állami szerv (szövetkezet) felett felügyeletet gyakorló főhatóság mellett ezeket a szerveket is megilleti a feljelentés joga.

Gyakorlati szempontok indokolják, hogy olyan esetben, ha a hitel- és pénzforgalom ellenőrzése során a bank szervei észlelnek egyes népgazdaság elleni büntettekre utaló tényeket, a feljelentést saját hatáskörben, a Magyar Nemzeti Bank elnöke is megtehesse. A feljelentést minden esetben helyettesítheti a legfőbb ügyész a Be. 98. §-ának (2) bekezdése szerint megillető jog. A Javaslat szabályozása értelmében a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság elnökét is általános, korlátlan feljelentési jog illeti meg.

A kisebb súlyú büntetett elbírálása fegyelmi jogkörben

36. §. (1) Állami szervvel (Btk. 114. §), illetve szövetkezettel munkaviszonyban álló személynek a munkaviszonyával, szövetkezet tagjának a szövetkezeti tagságával összefüggésben a társadalmi tulajdon sérelmére elkövetett kisebb súlyú cselekménye (Btk. 303. §), valamint az e tvr. 57. § (2) bekezdésében meghatározott tulajdon elleni büntetett a büntető eljárás mellőzésével fegyelmi úton is elbírálható, amennyiben a fegyelmi

felelősségre vonás is kielégítőnek mutatkozik, és az elkövető a kár megtérítését vállalta.

(2) Az (1) bekezdés rendelkezése nem alkalmazható, ha az elkövető ebben a kedvezményben három éven belül már részesült.

Miniszteri indokolás: A hatályos törvény szerint a fegyelmi joghatóság alatt álló dolgozó által a társadalmi tulajdon sérelmére munkaviszonyával összefüggésben elkövetett kisebb súlyú büntett meghatározott feltételek fennforgása esetében fegyelmi úton nyerhet elintézését.

A hasonló eljárás a Btk. szabályozásában sem mellőzhető. Az eljárás személyi és tárgyi feltételei megfelelnek a hatályos jogszabályban foglaltaknak.

Értelmező és vegyes rendelkezések

37. §. (1) Az orvos a Btk. 149—150. §-ának alkalmazása szempontjából hivatalos személy akkor is, ha működését az állami egészségügyi szolgálat keretében fejtí ki.

(2) Az orvossal szemben jogtalan előny követelése vagy elfogadása (Btk. 150. §) miatt csak akkor lehet büntető eljárást indítani, ha az egészségügyi miniszter vagy az orvostikai bizottság feljelentést tesz.

Miniszteri indokolás: A Btk. 114. §-ában foglalt meghatározás szerint csak azok az orvosok hivatalos személyek, akik államigazgatási szervnél, pl. tanács egészségügyi osztályán tevékenykednek, illetve más szerveknél (pl. társadalombiztosítás körében) államigazgatási feladatot látnak el. Az (1) bekezdés értelmében a Btk. 149—150. §-ának elkövetője nemcsak az egyébként is hivatalos személynek minősülő orvos, hanem azon túlmenően minden olyan orvos lehet, aki működését állami egészségügyi szolgálat keretében fejtí ki. Állami egészségügyi szolgálat keretében pedig általában az 51/1959. (XII. 31.) Korm. sz. rendelet 2. § a) pontjában felsorolt orvosok működnek. E rendelkezés tárgyi vonatkozásban is kiszélesíti a hivatalos személy fogalmát azáltal, hogy a „működés” kifejezés használatával az orvos gyógyító tevékenységét is e bűncselekmények elkövethetőségének területévé nyilvánítja.

A (2) bekezdésbe foglalt rendelkezés a jogtalan előny követelése vagy elfogadása büntettének üldözését, ha elkövetője orvos, az

1959. évi 8. számú tvr. eddig hatályban volt 39. §-ának rendelkezéséhez hasonlóan az egészségügyi miniszter vagy az orvostikai bizottság feljelentésétől teszi függővé.

38. §. A Btk. 156. §-ának alkalmazásában a postának mind a távközlési, mind az egyéb feladatkörében végrehajtó vagy biztonsági szolgálatot ellátó alkalmazottai a hivatalos személyt megillető védelemben részesülnek.

Miniszteri indokolás: A Btk. 156. §-a meghatározza, azokat a közérdekű munkaköröket, amelyeket ellátó személyek — bár a Btk. 114. §-ában foglalt fogalom meghatározás értelmében nem hivatalos személyek — mégis — az őket megillető — fokozott büntetőjogi védelemben részesülnek. Ezek között felsorolja a távközlési vállalatok végrehajtó és biztonsági szolgálatát ellátó alkalmazottait is. A posta funkciói közé tartozik a távközlés is, de nem meríti ki egész tevékenységét, hanem emellett a szállítás, fuvarozás stb. is feladatát képezi. Minthogy pedig a fokozott büntetőjogi védelem szempontjából nem helyes különbséget tenni az eltérő munkaterületeken végrehajtó vagy biztonsági szolgálatot ellátó postaalkalmazottak között, ezért vált szükségessé az e szakaszba foglalt értelmező szabály felvétele.

39. §. A Btk. alkalmazásában szövetkezeten a szövetkezetek szövetségeit és központjait, valamint irányító és gazdálkodó szerveit is érteni kell.

Miniszteri indokolás: Minthogy a szövetkezetekre a Btk-nak több tényállása is vonatkozik, ezért szükséges annak meghatározása, hogy mi esik a szövetkezet fogalma alá.

A „szövetkezet” a következő polgári jogi alakzatokat ölelheti fel:

- a) szövetkezetek,
- b) ezek szövetségei és központjai,
- c) az utóbbiak által alapított szövetkezeti vállalatok,
- d) a szövetkezetek keretében működő termelési szakcsoportok, mezőgazdasági társulatok, falusi ifjúsági szövetkezetek,
- e) hegyközségek, akár önállóan, akár szövetkezet keretében működnek,
- f) mezőgazdasági termelőszövetkezetek önálló közös vállalkozásai,
- g) vízgazdálkodási társulatok.

Míndezek tömör összefoglalását adja a 39. §-ba felvett szöveg.

40. §. Az ugyanazon elkövető által a társadalmi tulajdon sérelmére szándékosan elkövetett és együttesen elbírált több bűntettel külön-külön okozott kárt a különösen nagy kár megállapítása szempontjából egybe kell foglalni.

Miniszteri indokolás: A különösen nagy kár súlyban, jelentőségben azonos, tekintet nélkül arra, hogy egyetlen vagy több cselekmény idézte azt elő. Ha azonban több cselekmény együttes eredménye az alanyi oldalon többletként jelentkezik, a többrendbeliség, a bűnözésben tanúsított kitartás, tehát a bűnösség magasabb foka. Az anyagi igazságot sértené, ha az utóbbi esetben az elkövető a halmazati büntetéskiszabás szabályainak alkalmazásával lényegesen enyhébb büntetési tétellel volna csak fenyegethető, mintha egyetlen cselekménnyel okozná a különösen nagy kárt. Minden olyan esetben tehát, amikor a különösen nagy kár több, a folytatólágosság egységébe nem fogható cselekmény együttes eredményeként áll elő, indokolt az értékegybefoglalás szabályával a súlyosabb minősítés alkalmazhatóságát biztosítani. Természetesen ez a megoldás csupán a szándékosan elkövetett büntettek vonatkozásában hatályosulhat, míg gondatlan elkövetés esetén ilyen súlyos következménnyel fenyegetettség nem indokolt.

41. §. A kár összegét, ha az ellopott energia (Btk. 311. § 3. pont) mennyisége nem állapítható meg, úgy kell számítani, mintha az elkövető a lopás felfedezésekor általa üzemben tartott minden egyes fogyasztói berendezés után évi ezeröttszáz órai használatnak megfelelő energiamennyiséget fogyasztott volna.

Miniszteri indokolás: A Btk. az egyes büntettek súlybeli megkülönböztetésénél nem alkalmazza a pénzösszegben kifejezett értékhatárokat. Ez azonban nem érinti az okozott kár mérvének mint büntetési tényezőnek a bűncselekmény súlyát befolyásoló hatását. A kárérték pontos meghatározásának tehát változatlanul jelentősége van. A gyakorlatban azonban előfordul, hogy az ügyben felmerült adatok nem alkalmas bizonyítékok a valóságos kár megállapításához, hanem csupán következtetési alapot szolgáltatnak az elkövetés folytatólágosságának, s annak bizonyítására, hogy a kár meghaladta azt a mértéket, amely közvetlenül bizonyítható. Ilyen esetben a kárérték tekintetében fikcióval kell élni. Ez az indoka a 41. § gyakorlati tapasztalatokon nyugvó rendelkezésének.

A SZABÁLYSÉRTÉSEKRE VONATKOZÓ EGYES RENDELKEZÉSEK

Lőfegyverrel vagy lőszerrel elkövetett szabálysértés

Miniszteri indokolás: 1. A Btk. azokat a cselekményeket vonja szabályozási körébe, amelyeknek társadalomra veszélyessége eléri a büntetthez megkívánt szintet. Minthogy az életviszonyok fejlődésével párhuzamosan változik az egyes magatartásfajták társadalomra veszélyessége is, ez a magyarázata annak, hogy a Btk. több olyan cselekményt nyilvánít büntetté, amely ma nem minősül annak, másfelől viszont számos magatartást megfoszt büntetési „rangjától”. Az utóbbiak közül egyeseket nem indokolt semmilyen formában szankcionálni [pl. a szekér- és kordély-fuvarosok lóvaira és fuvarszközeire vonatkozó állami elővásárlási jog biztosításáról szóló 210/1951. (XII. 13.) M. E. sz. rendeletben meghatározott büntett], másokat azonban szabálysértésként kívánatos üldözni.

Egységes szabálysértési kódex hiányában a Javaslat feladata, hogy szabálysértéssé nyilvánítsa a ma még büntettnek minősülő azokat a cselekményeket, amelyeknek elkövetőit indokolt szabálysértés miatt felelősségre vonni. De ezen túlmenően a Javaslatnak foglalkoznia kell azokkal a cselekményekkel is, amelyek jelenleg nem büntettek, s nem is szükséges a büntetté nyilvánításuk, külön rendelkezés hiányában azonban büntettnek minősülnének (pl. tulajdon elleni szabálysértések).

A Javaslat csak olyan szabálysértési kérdéseket rendez, amelyek a Btk-ba foglalt új szabályokból közvetlenül és szükségszerűen folynak, s ebben a leszűkített körben is csak a legszükségesebb rendelkezésekre szorítkozik. Azt tartja szem előtt, hogy a Btk-val létrehozott új rendezés folytán ne maradjon joghézag. Ez a célkitűzés szabja meg a IV. Fejezet terjedelmét és szerkezetét.

2. A IV. Fejezet részben újonnan megfogalmazott szabálysértési tényállásokat tartalmaz (42—59. §-ok), részben pedig — utalva a vonatkozó tényállásra — csupán deklarálja a szabálysértéssé való lefokozást, s megállapítja az új szankciót (60. §). Mindezt néhány általános rendelkezés zárja (61—62. §).

Ami az új tényállásokat illeti, igen nagy hangsúlyt kapott a szövegezés határozottsága, azaz a szabálysértésnek a rokon büntetési tényállástól való elhatárolása. Ezt a célkitűzést mindössze gazdasági jellegű szabálysértéseknél nem lehetett maradéktalanul megvalósítani. Itt ugyanis óvakodni kellett az egyébként kézenfekvőnek tetsző fix értékhatárok megvonásától, mert a gazdasági élet állandó mozgásával ez nehezen lenne összeegyeztethető.

42. §. (1) Szabálysértést követ el és háromezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható az a fegyvertartási engedéllyel rendelkező személy, aki a fegyvertartási engedély kereteit túllépve, a lőfegyver, illetve lőszer előállítására, tartására, átadására vagy forgalmára vonatkozó rendelkezéseket megszegi vagy kijátssza, feltéve, hogy a cselekmény az eset összes körülményeire tekintettel kisebb súlyú.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt az eljárás a rendőrség hatáskörébe tartozik.

Miniszeri indokolás: A robbanóanyaggal, robbantószerrel, lőfegyverrel vagy lőszerrel való visszaélés mindenkor számottevő veszélyt hordoz magában, s ezért elkövetőjét a Btk. viszonylag súlyos büntetéssel, hat hónaptól öt évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegeti. De míg a robbanóanyaggal és robbantószerrel kapcsolatos rendészeti előírások bármelyikének megszegése büntetőjogi felelősségrevonást érdemlő fokban veszélyezteti a közbiztonságot, vagy a közrendet, addig a lőfegyverről és a lőszerrel korántsem mondható el ugyanez. Ez utóbbiakkal kapcsolatban csak az olyan rendészeti előírások megszegése jelentkezik a szó igazi értelmében visszaélésnek, azaz büntetőjogi elbírálást igénylő magatartásnak, amelyek azt hivatottak megszabni, hogy egyáltalán ki jogosult lőfegyvert (lőszer) tartani stb. Ha valaki engedély nélkül tart birtokában lőfegyvert, az általában lényegesen súlyosabban veszélyezteti a közbiztonságot, mint pl. az, aki nem a fegyvertartási engedélyben feltüntetett típusú vagy számú fegyvert tartja magánál.

Mindebből az következik, hogy a lőfegyverrel vagy lőszerrel kapcsolatos rendelkezések megszegési esetei között indokolt különbséget tenni. Ez a megkülönböztetés a 42. §-ban ölt testet. Eszerint a lőfegyver (lőszer) előállítására, tartására, átadására vagy forgalmára vonatkozó rendelkezések megszegése vagy kijátsszása szabálysértés, ha adva van az alábbi két feltétel: 1. a jogellenes magatartás tanúsítója rendelkezik fegyvertartási engedéllyel,

és 2. a cselekmény az eset összes körülményeire tekintettel kisebb súlyú. Az államigazgatási úton való felelősségre vonásra tehát csak akkor kerülhet sor, ha a lőfegyver (lőszer) tartását az illetékes hatóság engedélyezte, a lőfegyver birtokosa azonban túllépi az engedélyben megszabott kereteket. Pl. több lőszer tart a megengedettnél. De figyelemmel arra, hogy még az utóbbi esetről is csak a konkrét ügy ismeretében lehet megnyugtatóan állást foglalni abban a kérdésben, hogy a cselekmény nem igényel-e súlyosabb megítélést, a 42. § egy másik feltételt is megkíván, nevezetesen azt, hogy a cselekmény az eset összes körülményeire tekintettel kisebb súlyú legyen. Ilyen garanciák beiktatásával a Javaslat megfelelően biztosítja, hogy a nagyobb veszélyességet hordozó cselekményeket a jogalkalmazás során felismerjék.

A rendőrségről szóló 1955. évi 22. sz. tvr. 10. §-a a rendőrség feladatává teszi a lőfegyverek gyártásának, forgalombahozatalának, tartásának stb. engedélyezését; ezért a (2) bekezdés a rendőrség hatáskörébe utalja az eljárást a lőfegyverrel vagy lőszerrel elkövetett szabálysértés miatt.

Vízzennyezés

43. §. Szabálysértést követ el és háromezer forintig terjedő pénzbírással sújtható, aki vízfolyásba (csatornába) vagy olyan kútba, forrásba, vízvezetékbe és egyéb víztárolóba, melynek vizét nem ivóvízként használják, jelentős mennyiségű fertőző vagy szennyező anyagot juttat, vagy annak vizét felhasználásra alkalmatlanná teszi.

Mimiszeri indokolás: A kútmérgezés szabályozásánál hatályos törvényünk nem tesz különbséget azon az alapon, hogy az elkövetési tárgy olyan kút, vízvezeték, vagy víztartó-e, amelynek vizét ivóvízként használják, vagy nem. A Btk. azonban csak olyan kút, forrás, vízvezeték vagy víztároló beszennyezését helyezi büntetés alá, amelynek vizét ivóvízként használják. Am a büntetési tényálláson ily módon kívülrekezd magatartás nem tekinthető teljesen veszélytelennek, s ezért szükség van megfelelő szabálysértési tényállás felvételére. Erre szolgál a 43. §, amely vízzennyezés címen szabálysértéssé nyilvánítja a kérdéses cselekményt.

Határjelhamisítás szabálysértése

44. §. Szabálysértést követ el és ezer forintig terjedő pénzbírással sújtható, aki a megye-, járás-, város- vagy község-

határ megjelölésére szolgáló hivatalos jelet vagy létesítményt, úgyszintén az is, aki a birtokhatár megjelölésére szolgáló jelet vagy létesítményt megsemmisíti, megrongálja, felismerhetetlenné teszi, kidönti, elviszi vagy áthelyezi.

Miniszteri indokolás: A Btk. 202. §-a határjelhamisítás elnevezéssel büntetetté nyilvánítja az országhatár megjelölésére szolgáló hivatalos jelzésnek a megsemmisítését, megrongálását stb. A hivatkozott § (2) bekezdése szerint büntettet valósít meg az imént jelzett cselekmény akkor is, ha a véghezviteli tárgy polgári vagy katonai hatóság által elrendelt földmérési vagy térképészeti munkálatokkal kapcsolatosan felállított jel vagy határvédelmi létesítmény. Ma a megyei, járási, városi vagy községi határjelek is tárgyai lehetnek a határjelhamisítás büntetének. Ez utóbbiak büntetőjogi oltalom alá vonása nem indokolt ugyan, kívánatos azonban enyhébb szankciók kilátásba helyezése elkövetésük megelőzése végett. Lényegileg ugyanez a helyzet a jelenleg magánhatárjelhamisítás néven ismert cselekmény (BHÖ 469. pont) tekintetében is.

Az egyesületi joggal visszaélés szabálysértése

45. §. Szabálysértést követ el és ezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható, aki olyan egyesületben marad tag vagy olyan egyesületbe lép be tagként, amelynek működését az illetékes felügyeleti szerv nem vette tudomásul.

Miniszteri indokolás: Itt is olyan magatartásról van szó, amely jelenleg büntettet valósít meg (vö. BHÖ 160/D. p.), a cselekmény büntetőjogi üldözése azonban nem indokolt. Aki hatóságilag nem engedélyezett valamilyen egyesület vezetésében vagy szervezésében vesz részt, a Btk. 207. §-ában meghatározott büntettet követi el. Aki csupán tagja marad ilyen egyesületnek vagy tagként lép be, lényegesen kisebb veszélyességű cselekményt követ el. Ezt a kisebb veszélyességű cselekményt nyilvánítja szabálysértéssé a 45. §.

A tiltott visszatéréssel és a rendőrhatósági felügyelet szabályainak megszegésével elkövetett szabálysértés

46. §. A szabálysértések megállapításának rendjéről és egyes büntettek szabálysértéssé minősítéséről szóló 1956. évi 16.

számú törvényerejű rendelet 7. § (1) és (2) bekezdésében foglalt rendelkezés helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„(1) Szabálysértést követ el és egy naptól harminc napig terjedő elzárással vagy egy naptól harminc napig terjedő közmunkával, avagy ezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható, aki

a) a kitiltás hatályának tartama alatt olyan községbe, városba vagy az ország területének olyan részébe megy, ahonnan a rendőrség jogerős határozattal kitiltotta;

b) a rendőrhatalósági felügyeletre vonatkozó szabályokat megszegi, vagy kijátssza.”

Miniszteri indokolás: Az ide tartozó cselekmények közül a Btk. csak azt az esetet minősíti büntetetté, amikor a kitiltást a bíróság rendelte el (Btk. 208. §), egyébként elegendőnek ítéli a szabálysértési felelősségre vonást. Ugyanígy szabálysértésként indokolt elbírálni a rendőrhatalósági felügyeletre vonatkozó szabályok megszegését vagy kijátzását. Minthogy ésszerint a Btk. érinti az 1956. évi 16. sz. tvr. 7. §-ában meghatározott cselekmények körét, az módosításra szorul.

A szóban levő szabálysértések elbírálása a rendőrség hatáskörébe tartozik. Erről a 46. § azért nem rendelkezik, mert az 1956. évi 16. sz. tvr. 7. §-ának (4) bekezdése ilyen értelmű hatásköri szabályozást amúgyis tartalmaz.

A kényszerelvonó-kezelés előírásainak megszegése

47. §. (1) Szabálysértést követ el és egy naptól harminc napig terjedő elzárással sújtható, aki a kényszerelvonó-kezelés alól kivonja magát.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt az eljárás a rendőrség hatáskörébe tartozik.

Miniszteri indokolás: A Btk-val létrehívott kényszerelvonó-kezelés intézménye csak akkor töltheti be rendeltetését, ha a keretei között elrendelt intézkedések ténylegesen foganatba mennek. Ennek alapvető feltétele, hogy mindenekelőtt maga a kényszerelvonó-kezelésre kötelezett távolmaradásával meg ne hiúsítsa a gyógykezelés lehetőségét. Ezért kell gondoskodni olyan szankcióról, amely az érintett személyt arra szorítja, hogy az elvonó kúrán megjelenjék valahányszor erre szükség van, illetőleg ha zárt gyógyintézetben kezelik, onnan engedély nélkül el ne távozzék. E felismerésből kiindulva, a 47. § szabálysértéssé nyilvánítja

annak a magatartását, aki a kényszerelvonó-kezelés alól magát kivonja. E megszővegezésből félreérthetetlenül következik, hogy az igazolt, illetőleg az indokolt távolmaradás vagy eltávozás nem meríti ki a szóban forgó tényállást.

A szabálysértés szankciója — az általánostól eltérően — egy naptól harminc napig terjedő elzárás. Ugyanis csak súlyosabb következmény kilátásba helyezésétől remélhető megelőző hatás. Az elzárás végrehajtásával pedig egyúttal adva van a kényszerelvonó-kezelés foganatosítása megkezdésének vagy folytatásának a lehetősége. Minthogy végül az elzárást a rendőrség tudja végrehajtani, a (2) bekezdés az eljárást a rendőrség hatáskörébe utalja.

A személyi igazolvánnyal, valamint a be- és kijelentkezéssel kapcsolatos rendelkezők megszegése

48. §. (1) Szabálysértést követ el és háromezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható, aki a személyi igazolvánnyal, valamint a be- és kijelentkezéssel kapcsolatos rendelkezéseket megszegi vagy kijátssza.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt az eljárás a rendőrség hatáskörébe tartozik.

Miniszeri indokolás: A Btk. nem tartalmaz rendelkezést arról, ha valaki saját személyi igazolványát megsemmisíti vagy meg rongálja. Ez a jelenleg büntettnek minősülő cselekmény nem tekinthető teljesen veszélytelennek, ezért indokolt szabálysértéssé nyilvánítása.

Minthogy pedig a személyi igazolvánnyal, valamint a be- és kijelentkezéssel kapcsolatos szabálysértések amúgyis felülvizsgálatra szorulnak, a Javaslat ún. kerettényállás megalkotásával végzi el a Btk.-val szorosan össze nem függő, de szükségesnek felismert módosításokat.

A (2) bekezdésnek ugyanaz az indoka, mint a 42. §-ban megállapított hatásköri szabálynak.

A gazdálkodással kapcsolatos kötelezők megszegésével elkövetett szabálysértés

49. §. Szabálysértést követ el és háromezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható, aki termék vagy termény előállítására, felhasználására, forgalmára, bejelentésére, rendelkezésre bocsátására, készletben tartására vagy kezelésére vonatkozó jogsza-

bályon vagy jogszabály alapján kiadott rendelkezésen alapuló kötelességét úgy szegi meg, hogy ezzel számottevő gazdasági hátrányt nem okoz, avagy a termék vagy termény, amelyre nézve a cselekményt elkövette, nem haladja meg azt az értéket vagy mennyiséget, amelyet külön jogszabály meghatároz.

Miniszteri indokolás: A népgazdaság elleni cselekményeket rendszerint az is jellemzi, hogy van csekélyebb jelentőségű változatuk. A gazdasági életre vonatkozó legtöbb szabály megszegése vagy kijátszása majdnem mindig veszélyeztet valamilyen népgazdasági érdeket, ez a veszély azonban hol jelentéktelenebb, hol pedig számottevő. Nyilvánvaló, hogy az utóbbi esetben a büntetőjog eszközeihez kell nyúlni. De az is kétségtelen, hogy a jelentéktelenebb cselekmények sem maradhatnak következmények nélkül. Ilyen megfontolásokon nyugszik az a régebben kialakult kodifikációs gyakorlat, amely a szóban levő cselekményeket kétféleképpen ítéli meg: a nagyobb veszélyességű magatartást büntetté, a a kisebb veszélyességűt szabálysértéssé nyilvánítja.

A két cselekmény — egy tényállási elem kivételével — teljesen fedi egymást. A megkülönböztető kritérium egy mennyiségi mozzanat, amelyet — e Fejezet általános indokolásában kifejtettek miatt — nem helyes számszerűleg meghatározni. A 49. §-nál — amely a Btk. 221. §-ának (1) bekezdésében felvett büntett párja — az elhatárolás alapja a számottevő gazdasági hátrány. Ha a kötelességszegés nem okoz számottevő gazdasági hátrányt, nem jön létre büntett, hanem az itt meghatározott szabálysértés valósul meg.

Vannak olyan jogszabályaink, amelyek fix értékhatárokat állítanak fel. Így pl. a fűszerpaprika termelésének, feldolgozásának, minősítésének és forgalombahozatalának szabályozásáról szóló 53/1957. (VIII. 22.) Korm. sz. r. 37. §-ában meghatározott egyik-másik cselekmény csak akkor szabálysértés, ha egy kg-ot meg nem haladó paprika-mennyiség tekintetében követték el. Az ilyen és ehhez hasonló külön jogszabályok indokolják a 49. § második fordulatát. Utalni kell ehelyütt arra is, hogy a szóban levő szabálysértés felvételével nem vesztik hatályukat azok a jogszabályok, amelyek egyébként a 49. §-ba felvett kerettényállás alá vonható cselekményeket határoznak meg [pl. 36/1958. (VI. 1.) Korm. sz. r.]. Ez utóbbiak a lex specialis viszonyában állanak a Javaslat 51. §-ával, s mint ilyenek, továbbra is alkalmazandók.

Közellátási szabálysértés

50. §. Szabálysértést követ el és háromezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható, aki terméknek vagy terménynek rendelkezése alatt álló készletét jogszabály tilalma ellenére vagy a rendes gazdálkodás szabályainak megsértésével megsemmisíti, használhatatlanná teszi, elrejt, eltitkolja vagy felhasználja, feltéve, hogy a cselekményt elenyészően csekély termék- vagy terménymennyiség tekintetében követte el.

Miniszteri indokolás: Miként az előbbi §-ban meghatározott szabálysértés a gazdálkodással kapcsolatos kötelességek megszegésének büntettségéhez (Btk. 224. §), ugyanúgy viszonylik a közellátási szabálysértés a közellátási büntettséghez (Btk. 240. §). Csak míg amott az elhatárolás a számottevő gazdasági hátrányhoz kapcsolódik, emitt az elenyészően csekély termék- vagy terménymennyiség alkotja a választóvonalat.

Jogosulatlan kereskedés szabálysértése

51. §. Szabálysértést követ el és háromezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható, aki megfelelő jogosítvány nélkül kereskedelmi tevékenységet folytat, vagy áruval gazdaságilag indokolatlan közbenső kereskedést űz, avagy azzal árdrágításra alkalmas más módon üzérkedik, feltéve, hogy a cselekmény az eset összes körülményeire tekintettel kisebb jelentőségű.

Miniszteri indokolás: A jogosulatlan kereskedés az üzérkedés [Btk. 236. § (1) bek.] szabálysértési változata. A véghezviteli magatartás egyezik a Btk-ban körülírt tényállással, természetesen azzal a különbséggel, hogy itt nem jöhet számításba az ipari vállalkozás fenntartása. A cselekmény jogellenessége éppenúgy, miként a büntett vonatkozásában, mindig előfeltétele a tényállás megvalósulásának. Ezért pl. nem lehet felelősségre vonni az 51. § alapján azt, aki megfelelő jogosítvány nélkül folytat ugyan kereskedelmi tevékenységet, de jogszabály feljósítja őt erre (pl. bizonyos körben a termelőszövetkezet stb.).

Ami az üzérkedés büntettétől való elhatárolást illeti, a jogosulatlan kereskedésnél nem használhatók a már ismert fordulatok. Ezért az 51. § elüt az eddigiektől. Az itt meghatározott tevékenység csak akkor valósíthat meg szabálysértést, ha a cselekmény „az eset összes körülményeire tekintettel kisebb jelentőségű”.

Árdrágítás szabálysértése

52. §. Szabálysértést követ el és háromezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható, aki áruért a hatósági árnál magasabb árat, hatósági ár hiányában pedig olyan árat követel, köt ki vagy fogad el, amely a méltányos hasznot meghaladó nyereséget foglal magában, feltéve, hogy a cselekményt elenyészően csekély mennyiségű vagy értékű árura követte el.

Miniszteri indokolás: Az árdrágítás enyhébb alakzata az 52. §-ban meghatározott szabálysértés. A tényállás egyezik a Btk. 238. §-ának (1) bekezdésében foglalt körülírással. A két cselekmény csak mennyiségi vonatkozásaiban különbözik egymástól. A szabálysértés megállapításának az a feltétele, hogy a cselekményt elenyészően csekély mennyiségű vagy értékű árura kövessék el.

Vásárlók megkárosításának szabálysértése

53. §. Szabálysértést követ el és ezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható, aki a kiskereskedelem körében

- a) hamis méréssel, hamis számolással vagy az áru minőségének megrontásával a vásárlót megkárosítja, vagy
- b) ilyen magatartással gondatlanságból folytat a vásárlókat megkárosító tevékenységet.

Miniszteri indokolás: Aki a kiskereskedelem körében hamis méréssel, számolással vagy az áru minőségének a megrontásával a vásárlókat megkárosító tevékenységet folytat, a Btk. 239. §-ának (1) bekezdésében meghatározott büntetést követi el. E rendelkezéssel kapcsolatban a miniszteri indokolás kifejti, hogy „a tényállás megvalósulásához bizonyos fokú ismétlődés szükséges; egy-egy elszigetelt eset a büntetést nem valósítja meg”. Az életben azonban elszigetelt esetek is jelentkeznek, s ha kisebb fokban is, de ez a magatartás is veszélyes. Aminthogy nem tekintendő veszélytelennek a cselekmény akkor sem, ha gondatlanságból, de ismétlődően követik el a károsító tevékenységet. A vásárlók megkárosításának ezt a két enyhébb esetét nyilvánítja szabálysértéssé az 53. §.

Devizasabálysértés

54. §. (1) Szabálysértés a Btk. 247. § (1) bekezdésében meghatározott cselekmény, ha a sértett érdek ezer forintot nem

halad meg, úgyszintén akkor is, ha azt nem jelentős értékkel kapcsolatban gondatlanul követik el.

(2) Szabálysértést követ el az is, aki devizagazdálkodást sértő büntett (Btk. 247. §) vagy az (1) bekezdésben meghatározott devizasabálysértés elkövetésére felhív, ajánlkozik, vállalkozik vagy a közös elkövetésben megállapodik.

(3) A szabálysértés miatt háromezer forintig terjedő pénzbírság szabható ki.

(4) Az elkövető tulajdonában levő azt a pénzt vagy egyéb dolgot (értéket), amelyre a szabálysértést elkövették, el kell kobozni.

(5) Elkobzásnak helye van akkor is, ha a pénz vagy egyéb dolog nem az elkövető tulajdona, de a tulajdonos a szabálysértés elkövetéséről előzetesen tudott.

(6) Ha azt a pénzt vagy egyéb dolgot, amelyre a szabálysértést elkövették, nem lehet elkobozni, az elkövetőt az elkobzás alá eső érték megfizetésére kell kötelezni.

(7) A szabálysértési hatóság az elkobzás, illetve az elkobzás alá eső érték megfizetésére kötelezés kimondását mellőzheti, ha az az elkövetőre a szabálysértés súlyával arányban nem álló, méltánytalan hátrányt jelentene.

(8) Az elkobzást akkor is ki lehet mondani, ha szabálysértési eljárás az elkövető halála, távolléte vagy a jogszabályban meghatározott egyéb ok miatt nem indult vagy azt ugyanilyen okok miatt megszüntették.

(9) Az eljárásra a megyei tanács székhelyén levő járási tanács végrehajtó bizottságának pénzügyi osztálya illetékes. A Budapesti V. Kerületi Tanács végrehajtó bizottsága pénzügyi osztályának illetékessége Budapest területére, a megyei tanács székhelyén levő járási tanács végrehajtó bizottsága pénzügyi osztályának illetékessége pedig az illető megye területére terjed ki.

(10) Ha a szabálysértést több szabálysértési hatóság területén követték el, vagy ha az elkövetés helyét nem lehet megállapítani, az a szabálysértési hatóság illetékes, amely az ügyben korábban intézkedett.

Miniszeri indokolás: A devizagazdálkodást sértő cselekményeknek jelenleg is van szabálysértési alakzatuk. Az 54. §-ba foglalt rendelkezések négy lényeges pontban térnek el a hatályos szabályozástól.

1. A szabálysértési értékhatárt a Javaslat 200, illetve 30 forint-ról egységesen 1000 forintra emeli fel. A mai értékhatárok ugyanis túlzottan alacsonyak, s ennek folytán jelentéktelen érdeksérelem esetén sem lehet eltekinteni a büntetőjogi következmények levonásától. A hatályos jogszabályok vám- s pénzügyi vonalon egyébként is lényegesen magasabb szinten (5000 Ft) vonják meg a szabálysértési határt, s ez a rendezés változatlanul fennmarad. Ilyen körülmények között mi sem indokolja a devizasabálysértések körének a maihoz hasonló aránytalan leszűkítését.

2. Minthogy a Btk. — a szóban levő vonatkozásban — a gondatlanságot csak akkor bünteti, ha jelentős értékhez kapcsolódik [Btk. 247. § (5) bek.], az 54. § szabálysértéssé nyilvánítja a nem jelentős értékkel kapcsolatos gondatlanságot. Jelenleg ez is büntett.

3. A devizagazdálkodást sértő büntett elkövetésére való felhívást, ajánlközást, vállalkozást stb. ma kísérletként kell büntetni. A felsorolt cselekmények az 54. § értelmében szabálysértések. Helytelen ugyanis az előkészületi magatartásnak a kísérlettel való parifikálása. S különösen kerülni kell ezt olyan cselekménynél, amelynek büntetése mindössze három évig terjedő szabadságvesztés.

4. A szakértelem biztosítása és az egységes gyakorlat előmozdítása végett a (9) bekezdés a pénzügyi osztályok hatáskörébe utalja az eljárást, s a megyei tanács székhelyén levő járási tanács pénzügyi osztályát kizárólagos illetékességgel ruházza fel.

Pénzügyi szabálysértés

55. §. (1) Az adócsalás büntettéről és a pénzügyi szabálysértésre vonatkozó rendelkezések módosításáról szóló 1959. évi 18. számú törvényerejű rendelet 5. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„5. §. (1) Pénzügyi szabálysértés

a) a Btk. 248. §-ában meghatározott cselekmény, ha annak folytán az adó csökkenése az ötezer forintot nem haladja meg, és az elkövetőt adócsalás büntette miatt a cselekmény elkövetését megelőző öt éven belül nem ítélték szabadságvesztésre;

b) a Btk. 248. §-ában meghatározott cselekmény, ha gondatlanul követik el; valamint

c) a jogszabály által pénzügyi szabálysértésnek nyilvánított cselekmény;

d) az adóra, illetékre vagy jövedékre vonatkozó jogszabály megsértése, ha az a Btk. 248. §-a szerint nem minősül büntettnek”

(2) Az 1959. évi 18. számú törvényerejű rendelet 5. §-a a következő (3) és (4) bekezdéssel egészül ki:

„(3) Az adóbevétel csökkenésének megállapítása során nem vonhatók egybe

a) a különböző adónemekre vonatkozóan eltitkolt adóösszegek;

b) az egyes bevallási időszakra eső eltitkolt adóösszegek, amennyiben a bevallási idő félév vagy ennél hosszabb időszak.

(4) E § alkalmazásában adó alatt az illetéket és az illeték módjára lerovandó díjat is érteni kell.”

Miniszeri indokolás: A Btk. újrászabályozta az adócsalást, ennek folytán módosításra szorulnak a pénzügyi szabálysértésre vonatkozó hatályos rendelkezések.

Az 55. § lényeges érdemi változást nem hoz. Változatlanul 5000 Ft a szabálysértési értékhatár. Ez azonban csak a szándékos cselekményekre korlátozódik. A gondatlanságból elkövetett adócsalás — értéktől függetlenül — mindig szabálysértés, mert a Btk. csak a szándékos magatartáshoz fűz büntetőjogi szankciót. Az ötezer forintos értékhatár alatti cselekmény akkor sem szabálysértés, ha az elkövetőt adócsalás büntette miatt öt éven belül szabadságvesztésre ítélték.

E módosításokon felül a Javaslat kiegészíti az 1959. évi 18. számú törvényerejű rendeletet értelmező szabállyal.

Vámszabálysértés

56. §. (1) Vámszabálysértés a Btk. 249. §-ában meghatározott cselekmény, ha

a) olyan árura követik el, amelynek belföldi forgalmi értéke ötezer forintot nem halad meg és az elkövetőt vámbüntett miatt a cselekmény véghezvitelét megelőző öt éven belül nem ítélték szabadságvesztésre;

b) azt gondatlanul követik el.

(2) Vámszabálysértés a vámjog szabályozásáról szóló, s az 1955. évi 7. számú tvr-rel módosított 1954. évi 16. számú tvr. 29. §-ának c), d) és e) pontjában meghatározott cselekmény.

(3) A pénzbírságra és az eljárásra a vámszabálysértésre vonatkozó általános rendelkezések alkalmazandók.

Miniszeri indokolás: A pénzügyi szabálysértéssel kapcsolatban mondottak a vámszabálysértésre is állanak.

Hangsúlyozandó, hogy a Javaslat a vámszabálysértéseknél sem törekszik átfogó rendezésre, s csak olyan szabályokat tartalmaz, amelyek a Btk.-ból szükségszerűen folynak. Ehhez képest az 56. § utal a vámjog szabályozásáról szóló hatályos törvényerejű rendeletekre, s nem léptet ezek helyébe újabb rendelkezéseket. Természetes azonban, hogy ezeket a régebbi jogszabályokat a Javaslat 3. §-ába foglalt rendelkezések figyelembevételével kell értelmezni, illetve alkalmazni.

Tulajdon elleni szabálysértés

57. §. (1) Szabálysértés miatt háromezer forint pénzbírsággal sújtható, aki kétszáz forintot meg nem haladó érték tekintetében lopást, sikkasztást, csalást, jogtalan elsajátítást vagy rongálást követ el.

(2) Nem alkalmazható az (1) bekezdés, és az elkövető egy évig terjedő szabadságvesztéssel vagy javító-nevelő munkával büntendő, ha a lopás, sikkasztás, csalás, rongálás a Btk. 295., 296., vagy 302. §-ában foglalt valamely körülmény folytán súlyosabban minősül. Társadalmi tulajdont károsító lopás és csalás esetén a Btk. 296. §-a szerinti minősítő körülmény is kizárja az (1) bekezdés alkalmazását.

(3) Az értékhatár megállapítása végett értékegybefoglalásnak van helye, ha az elkövető az (1) bekezdésben meghatározott cselekmények bármelyikét egy vagy több alkalomból követte el.

(4) Ha az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény tárgya élőfa, döntött fa, faanyag vagy erdei termék, a dolog értékéül annak az erdei érték- és árszabályzatban meghatározott értékét, az okozott kár összegéül pedig azt az összeget kell tekinteni, amelyet külön jogszabály alapján a sértetnek kártérítésül meg kell állapítani.

(5) Tulajdon elleni szabálysértés miatt szabálysértési eljárásnak csak magánindítványra van helye, ha a sértett az elkövető hozzátartozója (Btk. 114. §).

Miniszteri indokolás: 1. A lopásnak, sikkasztásnak, csalásnak, jogtalan elsajátításnak és a rongálásnak enyhébb megítélésű alakzatait vonja össze az 57. § tulajdon elleni szabálysértés cím alatt. Ezek foglalják el a legjelentősebb helyet a szabálysértések között, hiszen előfordulási arányuk a legnagyobb. Jelenlegi szabályozásuk jogforrása az 1956. évi 16. számú törvényerejű rendelet.

2. A Javaslat a mai rendezést veszi alapul. De tekintettel arra, hogy a hatályos rendelkezések bonyolultak s a jogalkalmazás során számos nehézséget okoztak, az 57. § egyszerűbb szabályozással kívánja rendezni ezt a joganyagot. Mindenekelőtt felveszi az elkövetési magatartások közé a csalást. A Btk. ugyanis teljesen egyformán értékeli a csalást a lopással és a sikkasztással, így indokolatlan lenne, ha nem teremtenénk meg a csalásnál is a szabálysértési elbírálás lehetőségét. Az egyszerűsítés továbbá abban áll, hogy a felsorolt cselekmények mindig szabálysértések, ha az érték, illetőleg a kár összege kétszáz forintot nem halad meg és nincs olyan körülmény, amelyhez — a szóban forgó körben — a Btk. súlyosabban minősítő rendelkezést fűz. Ezeket a minősítő körülményeket a Btk. 295., 296. és 302. §-ai sorolják fel. Ha viszont az említett körülmények bármelyike fennforog, a cselekmény — a jogtalan elsajátítás kivételével — az érték, illetőleg a kár összegére tekintet nélkül büntett, s elkövetője egy évig terjedő szabadságvesztéssel vagy javító-nevelő munkával büntetendő. Ez tulajdonképpen új büntetti kategória, amely súlyára nézve egyezik a Btk. 303. §-ának (1) bekezdésében meghatározott kisebb súlyú büntettel. Aki tehát pl. közveszély színhelyén 100 Ft értékű dolgot lop, az 57. § (2) bekezdése szerint minősülő büntettet követi el.

3. Jelenleg nem lehet tulajdon elleni szabálysértést megállapítani, ha — egyebek között — az elkövetőt — egy éven belül — tulajdon elleni szabálysértés miatt pénzbírsággal sújtották. Ezt a szabályt a Javaslat mellőzi, s a korábban elkövetett tulajdon elleni szabálysértés miatt kiszabott pénzbírság nem lesz akadálya az 57. § (1) bekezdése alkalmazásának. Ellenben, ha az elkövető a Btk. 311. §-ának 2. pontjára figyelemmel visszaesőnek tekintendő, azaz korábban (5 éven belül) szabadságvesztésre ítélték, a Btk. XVI. Fejezetében meghatározott valamilyen szándékos büntett miatt, akkor például a 100 Ft értékű dolog ellopása nem szabálysértés, hanem ismét az 57. § (2) bekezdése szerint minősülő büntett.

4. A (3) bekezdésbe foglalt értékegybefoglalási szabály megfelel a BHÖ 497. pontjába felvett rendelkezésnek. Ugyanígy nem jelent érdemi változást a (4) bekezdés sem, mert ez lényegileg egyezik a BHÖ 426. pontja (3) bekezdésében foglalt szabállyal. Végül az (5) bekezdést a Btk. 310. §-a (2) bekezdésének logikus folyamánként kellett beiktatni.

Tulajdon elleni szabálysértés fegyelmi elbírálása

58. §. (1) Állami szervvel (Btk. 114. §), illetve szövetkezettel munkaviszonyban álló személynek a munkaviszonyával, szövetkezeti tagjának a szövetkezeti tagságával összefüggésben a társadalmi tulajdon sérelmére elkövetett cselekménye a szabálysértési eljárás mellőzésével fegyelmi úton is elbírálható, amennyiben a fegyelmi felelősségre vonás is kielégítőnek mutatkozik, és az elkövető a kár megtérítését vállalta.

(2) Az (1) bekezdés rendelkezése nem alkalmazható, ha az elkövető ebben a kedvezményben egy éven belül már részesült.

Miniszteri indokolás: A Javaslat 36. §-a lehetővé teszi bizonyos körülmények között a kisebb súlyú büntettnak (Btk. 303. §) a büntető eljárás mellőzésével való fegyelmi elbírálást. Ezt a lehetőséget tulajdon elleni szabálysértés esetében is indokolt biztosítani. Erről rendelkezik a 60. §.

Orgazdaság szabálysértése

59. §. (1) Szabálysértést követ el és háromezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható, aki

a) valamely dolgot olyan körülmények között szerez meg vagy rejt el, amelyekből gyaníthatja, hogy lopásból, sikkasztásból, csalásból, jogtalan elsajátításból, rablásból, zsarolásból vagy orgazdaságból származik, avagy ugyanilyen körülmények között a dolog elidegenítésében közreműködik;

b) tulajdon elleni szabálysértésből származó dolgot vagyoni haszon végett megszerz vagy elrejt, avagy ilyen dolog elidegenítésében közreműködik.

(2) Nem alkalmazható az (1) bekezdés b) pontja és az elkövető egy évig terjedő szabadságvesztéssel vagy javító-nevelő munkával büntetendő, ha az orgazdaság a Btk. 301. §-ának (2) bekezdésében foglalt valamely körülmény folytán súlyosabban minősül.

(3) Orgazdaság szabálysértése miatt szabálysértési eljárásnak csak magánidítványra van helye, ha a sértett az elkövető hozzátartozója (Btk. 114. §).

Miniszteri indokolás: A dolog jogtalan megszerzésének és a dolog jogtalan elidegenítésének szabálysértését (1956. évi 16. sz. tvr. 3. §) új elnevezéssel, de lényegileg a mai tartalommal vonja egybe az 59. §. Nem más ez, mint gondatlan orgazdaság [(1) bek. a)

pont], valamint az orgazdaságnak az a változata, amikor az alap-
cselekmény tulajdon elleni szabálysértés [(1) bek. b) pont].
Az itt alkalmazott megoldás egyébként minden tekintetben rokon-
ságot mutat a tulajdon elleni szabálysértésekkel.

Büntettek helyébe lépő szabálysértések

60. §. (1) Amennyiben a cselekmény a Btk. szerint nem
minősül büntettnek, szabálysértés:

a) a múzeumokról és műemlékekről szóló 1949. évi 13. számú
törvényerejű rendelet 29. §-ának (1) bekezdésében,

b) a levéltárakról szóló 1950. évi 29. számú törvényerejű
rendelet 31. §-ának (1) bekezdésében,

c) a Munka Törvénykönyvéről szóló, s az 1953. évi 25. számú
tvr. 73. §-ával módosított 1951. évi 7. számú törvényerejű ren-
delet 153. §-ának (1)–(2) bekezdésében,

d) a képzőművészeti és iparművészeti alkotások, valamint
dekorációs anyagok többszörösítésének és forgalombahozata-
lának szabályozásáról szóló 1955. évi 12. számú törvényerejű
rendelet 3. §-ának (1) bekezdésében,

e) a műsoros előadásokról szóló 1955. évi 13. számú törvény-
erejű rendelet 6. §-ának (1)–(2) bekezdésében,

f) a jogtalan határátlépés és a határon folyó csempészes
megakadályozásának előmozdítása tárgyában kiadott 3810/1948.
(IV. 2.) Korm. számú rendelet 4. §-ában,

g) a jogtalan határátlépés és a határon folyó csempészes
egyes határrészekben való fokozottabb megakadályozásának elő-
mozdításáról szóló 4162/1949. (VII. 26.) Korm. számú rendelet
5. §-ának (1) bekezdésében,

h) a sokszorosító gépek bejelentéséről, használatának enge-
délyhez kötéséről és forgalmának szabályozásáról szóló 29/1951.
(I. 28.) M. T. számú rendelet 7. §-ának (1) bekezdésében,

i) az ország területéről engedély nélkül eltávozott személyek
bejelentésének újabb szabályozásáról szóló 93/1951. (IV. 17.)
M. T. számú rendelet 4. §-ának *a)* pontjában,

j) a vízjogi eljárási szabályok megállapítása tárgyában ki-
adott 2/1952. (I. 8.) M. T. számú rendelet 37. §-a (1) bekezdésé-
nek *a)*–*c)*, *f)* és *g)* pontjában
meghatározott cselekmény.

(2) Az (1) bekezdés alapján szabálysértéssé minősülő cselekmény elkövetője háromezer - forintig terjedő pénzbírsággal sújtható.

(3) Az (1) bekezdés *f*), *g*), *h*) és *i*) pontjában említett szabálysértés miatt az eljárás a rendőrség hatáskörébe tartozik.

(4) Az ország területéről engedély nélkül eltávozott személyek bejelentésének újabb szabályozásáról szóló 93/1951. (IV. 17.) M. T. számú rendelet 4. §-ának *b*) pontja hatályát veszti.

Miniszteri indokolás: A § felsorolja azokat a cselekményeket, amelyek ma büntettek, de bűncselekményként való fenntartásuk nem indokolt. Ezért szabálysértéssé nyilvánítja azokat s egységesen 3000 Ft-ig terjedő pénzbírságot állapít meg szankeió gyanánt.

Az elzárás és a közmunka végrehajtásának felfüggesztése

61. §. (1) E törvényerejű rendelet alapján a szabálysértés miatt kiszabható elzárás vagy közmunka végrehajtása hat hónapi próbaidőre feltételesen felfüggeszthető, ha ettől az elkövető jövőbeni magatartására kedvező hatás várható.

(2) Ha az elkövető a próbaidő alatt büntettet vagy ugyanolyan szabálysértést követ el, mint amely miatt alkalmazott elzárást vagy közmunkát felfüggesztették, azok végrehajtását el kell rendelni.

Miniszteri indokolás: Az 1960. évi 14. sz. tvr. 12. §-a lehetővé teszi, hogy az olyan elzárás, közmunka vagy pénzbírság végrehajtását feltételesen felfüggeszzék, amelyet a hivatkozott tvr-ben meghatározott szabálysértés miatt szabtak ki. Minthogy a Javaslat is állapít meg elzárást és közmunkát (46. § és 47. §), ezek vonatkozásában biztosítani kívánja a felfüggesztés kedvezményének lehetőségét.

A fiatalokúakra vonatkozó egyes rendelkezések

62. §. (1) A szabálysértési ügyek intézéséről szóló 32/1955. (VI. 8.) M. T. számú rendelet 25. §-a (1) bekezdésének *b*) pontja helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„*b*) az elkövető a szabálysértés elkövetésekor tizennegyedik évét még nem töltötte be.”

(2) A 32/1955. (VI. 8.) M. T. számú rendelet 63. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Ha a szabálysértést olyan fiatalkorú (14—18 éves személy) követte el, aki tankötelezett vagy rendszeres iskolai oktatásban részesül, a szabálysértés miatt — a súlyosabb szabálysértések kivételével — rendszerint iskolai fegyelmező intézkedésnek van helye.”

Miniszteri indokolás: A Btk. a büntetőjogi vétőképesség alsó határát tizenkét évről tizennégy évre emelte fel. Ennek folytán tizennégy éven aluli gyermek bűncselekményt nem követhet el. Minthogy a szabálysértés enyhébb megítélésű cselekmény mint a büntetett, rendelkezni kell arról, hogy a tizennégy éven aluli gyermeket szabálysértés miatt se lehessen felelősségre vonni. Ilyen értelemben módosítja a 62. § az idevonatkozó hatályos rendelkezéseket.

V. FEJEZET

FELHATALMAZÁS A VÉGREHAJTÁSI JOGSZABÁLYOK MEGÁLLAPÍTÁSÁRA

63. § Felhatalmazást kap az igazságügyminiszter, hogy a javító-nevelő munka alkalmazására és végrehajtására,¹
a belügyminiszter, hogy a büntetések végrehajtására,²
a honvédelmi miniszter, hogy a büntetésnek a fegyelmező zászlóaljban való végrehajtására,³
a művelődésügyi miniszter, hogy a gyermek- és fiatalkorúakkal szemben szükséges védő- és óvóintézkedésekre, valamint a pártfogó felügyelet végrehajtására,⁴
az egészségügyi miniszter, hogy a kényszerelvonó-kezelés végrehajtására vonatkozó részletes szabályokat⁵
az érdekelt miniszterekkel és más országos hatáskörű szervekkel egyetértésben megállapítsa.

ZÁRÓ RENDELKEZÉS

64. §. Ez a törvényerejű rendelet 1962. július 1. napján lép hatályba.

¹ Lásd erre az igazságügyminiszter 7/1962. (VI. 28.) I. M. számú rendeletét a Függelékben (67. oldalon).

² A jelen gyűjtemény anyagának lezárásáig nem került közzétételre.

³ Lásd a 2. sz. alatti jegyzetet.

⁴ Lásd a 2. sz. alatti jegyzetet.

⁵ Lásd erre az egészségügyi miniszter 5/1962. (IX. 16.) Eü. M. számú rendeletét a Függelékben (74. oldalon).

**A TVR. 2. § (1) BEKEZDÉSÉBEN FOGLALT RENDELKEZÉS
ALAPJÁN HATÁLYUKAT VESZTŐ, FELSZABADULÁS UTÁN
ALKOTOTT JOGSZABÁLYOK JEGYZÉKE**

A nemzetgyűlési választásokról szóló 1945. évi VIII. tv. 57—74. §-a és 76. §-a;

a demokratikus államrend és köztársaság büntetőjogi védelméről szóló 1946. évi VII. törvény;

a szénbányászat államosításáról szóló 1946. évi XIII. tv. 25. §-a;

a szovjet—orosz katonai emlékművek és hősi temetők kegyeleti gondozása tárgyában kibocsátott 1947. évi XIX. tv. 3. §-a; a népbíráskodással kapcsolatos egyes rendelkezésekről szóló 1947. évi XXXIV. tv. 7—8., 26. és 28. §-a;

a gyógyszerészetről szóló 1948. évi XXX. tv. 41. és 42. §-a;

a büntető törvények egyes fogyatékoságainak megszüntetéséről és pótlásáról szóló 1948. évi XLVIII. tv. 14—15. §-a, 16. §-ának (2) és (3) bekezdése, 17. §-ának (1) bekezdése, 18—22. §-a, 24. §-ának (1) és (2) bekezdése, 27—36. és 40—42. §-a, 43. §-ának (1) és (2) bekezdése, 48—49. §-a;

a katonai büntető törvénykönyvről szóló 1948. évi LXII. törvény hatályban levő rendelkezései;

a büntető törvénykönyv általános részéről szóló 1950. évi II. tv. (Bt.) hatályban levő rendelkezései;

a béke védelméről szóló 1950. évi V. törvény;

az állami statisztikáról szóló 1952. évi VI. tv. 15. §-a;

a tanácsok tagjainak választásáról szóló 1954. évi IX. tv. 55. §-a;

a népi ellenőrzésről szóló 1957. évi VII. tv. 20. § (1) bekezdésének a büntetőjogi védelemre, 21. § (2) bekezdésének a büntetőjogi felelősségre vonatkozó rendelkezései és 25. §-a;

a honvédelemről szóló 1960. évi IV. tv. 127. §-ában foglalt rendelkezéssel hatályában fenntartott büntető jogszabályok;

a tervgazdálkodás büntetőjogi védelméről szóló 1950. évi 4. számú tvr. 1—10. §-a, 12. §-ának (2) bekezdése és 13—16. §-a;

a foglyok megszökésének büntetés alá helyezése tárgyában kibocsátott 1950. évi 11. számú tvr. 1. §-a;

a társadalmi tulajdon büntetőjogi védelméről szóló 1950. évi 24. számú törvényerejű rendelet,

a közforgalmú gyógyszerárak állami tulajdonbavételéről szóló 1950. évi 25. számú tvr. 16. §-a;

a tervszerű devizagazdálkodással kapcsolatos szabályokról szóló 1950. évi 30. számú tvr. 57—59. és 60—66 §-a;

a büntető törvénykönyv általános részének hatálybaléptetéséről szóló 1950. évi 39. számú tvr. (Bt.é.) 1. §-a, 3. §-ának (1) és (2) bekezdése, 4—9., 11—13., 16—17., 23—26., 39. §-a 40. §-ának (2) bekezdése;

az államtitok és hivatali titok büntetőjogi védelméről szóló 1951. évi 21. számú tvr. 1—9. §-a;

az 1951. évi III. törvénybe iktatott büntető perrendtartás hatálybaléptetéséről, végrehajtásáról és a katonai büntető-eljárásban való alkalmazásáról szóló 1951. évi 31. számú tvr-nek az 1954. évi 17. számú tvr-rel elrendelt átszámozás szerinti 33—36. és 39—42. §-a;

a fiatalkorúakra vonatkozó büntetőjogi és büntető eljárási rendelkezésekről szóló 1951. évi 34. számú tvr. 1—14., 32—33. és 38. §-a;

az egyes házingatlanok állami tulajdonbavételéről szóló 1952. évi 4. számú tvr. 15. §-a;

a katonai büntető törvénykönyvről szóló 1948. évi LXII. törvény kiegészítése tárgyában alkotott 1952. évi 6. számú tvr. még hatályban levő 1. §-a;

a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény hatálybalépése és végrehajtása, valamint a személyi jog egyes kérdéseinek szabályozása tárgyában kibocsátott 1952. évi 23. számú tvr. 46—48. §-a;

az ipari termékek minőségének védelméről szóló 1953. évi 12. számú tvr. 20—22. §-a;

a Munka Törvénykönyvéről szóló 1951. évi 7. számú törvényerejű rendeletbe az 1953. évi 25. számú tvr. 73. és 74. §-ával beiktatott 153. § (3) bekezdése és 153/A. § (1) bekezdése;

a pénzügyi és vámbüntettekről, valamint szabálysértésekről szóló 1954. évi 3. számú tvr. 1—3. §-a, 4. §-ának (1) bekezdése, 5. §-a, 6. §-ának (1) bekezdése;

a műszaki emlékek védelméről szóló 1954. évi 4. számú tvr. 6. §-a;

az ország területének elhagyására vonatkozó büntető rendelkezések kiegészítéséről szóló 1954. évi 12. számú tvr. hatályban levő rendelkezései;

a vámjog szabályozásáról szóló s az 1955. évi 7. számú törvényerejű rendelettel módosított 1954. évi 16. számú tvr. 29. és 31. §-a a büntettekre vonatkozó részében, 32. §-ának (1) bekezdése és 33. §-a a büntettekre vonatkozó részében;

a közügyektől eltiltás szabályainak módosításáról szóló 1954. évi 19. számú tvr. 1—5. §-a;

a fiatalkorúakra vonatkozó büntetőjogi rendelkezések módosításáról szóló 1954. évi 23. számú tvr. 1—4. §-a és 10. §-a;

a katonai személyekre kiszabott rövidebb tartamú börtönbüntetések végrehajtásáról szóló 1955. évi 5. számú törvényerejű rendelet;

a kihágás intézményének és a kihágási bíráskodásnak megszüntetéséről szóló 1955. évi 17. számú tvr. 3. §-a, 5. §-a (1) bekezdésének a), b), f), h), i), j), l), m) n) pontjai és (2) bekezdése, 6—7. §-a;

a Magyar Vöröskeresztről szóló 1955. évi 25. számú tvr. 8. §-a;

az állami szervek és szövetkezetek gazdálkodásának évi rendszeres ellenőrzéséről és a bankok ellenőrzéséről szóló 1955. évi 29. számú tvr. 17—18. §-a;

a növényvédelemről szóló 1956. évi 9. számú tvr. 12. §-a; a társadalmi tulajdon büntetőjogi védelméről szóló 1950. évi 24. számú törvényerejű rendelet módosításáról, illetve kiegészítéséről kiadott 1956. évi 11. számú törvényerejű rendelet;

a szabálysértések megállapításának rendjéről és egyes bűntettek szabálysértéssé minősítéséről szóló 1956. évi 16. számú tvr. 2—4. §-a, 8. §-a, 9. §-ának (1), (4) és (5) bekezdése;

egyeb büntető eljárási rendelkezések módosításáról szóló 1957. évi 8. számú tvr. 2. §-ának (2) bekezdése;

a mezőgazdasági ingatlanok tulajdoni és használati viszonyainak rendezéséről szóló 1957. évi 10. számú tvr. 15. §-a;

az ország területének elhagyására vonatkozó büntető rendelkezések kiegészítéséről szóló 1957. évi 12. számú törvényerejű rendelet;

a munkásorségről szóló 1957. évi 13. számú tvr. 4. §-a;

a fontos és bizalmas munkakörök betöltéséről szóló 1957. évi 66. számú tvr. 10. §-a;

a hegyközségekről szóló 1958. évi 6. számú tvr. 4. §-ának büntető anyagi jogi rendelkezése;

a büntető eljárás egyes rendelkezéseinek módosításáról szóló 1958. évi 16. számú tvr. 3. §-ának (3) bekezdése;

a tartási és gondozási kötelezettség teljesítésének büntetőjogi védelméről szóló 1958. évi 21. számú törvényerejű rendelet 1—2. §-a, 3. §-ának (1) bekezdése és 4—6. §-a;

az Elnöki Tanács 1958. évi 1—19. számú — az országgyűlési választásokra vonatkozó hatályos törvényi rendelkezések, hivatalos összeállításáról szóló — határozat X. fejezetének 74. és 75. pontja;

az orvosi rendtartásról szóló 1959. évi 8. számú tvr. 39—40. §-a;

a sajtójogi büntető rendelkezésekről szóló 1959. évi 17. számú törvényerejű rendelet;

az adócsalás büntetéről és a pénzügyi szabálysértésre vonatkozó rendelkezések módosításáról szóló 1959. évi 18. számú tvr. 1—4. §-a;

az ipari termékek minőségének büntetőjogi védelméről szóló 1959. évi 33. számú törvényerejű rendelet;

a büntetett előlethez fűződő hátrányok alóli törvényi mentesítés (rehabilitáció) kiterjesztéséről szóló 1959. évi 39. számú törvényerejű rendelet;

a vasúti és közúti közlekedés, úgyszintén a postai, távbeszélői és távirói üzem zavartalanságát veszélyeztető bűncselekmények szigorúbb büntetéséről szóló 3780/1945. (VI. 28.) M. E. számú rendelet;

az árvízveszély elleni védekezés érdekében szükséges büntetőjogi rendelkezések tárgyában kiadott 1820/1946. (II. 23.) M. E. számú rendelet;

a lőfegyverek és lőszerke előállításának, tartásának és forgalmának szabályozása, illetve bejelentése és beszolgáltatása tárgyában kiadott 7150/1946. (VI. 22.) M. E. számú rendelet;

a gazdasági rend büntetőjogi védelme tárgyában kibocsátott 8800/1946. (VII. 28.) M. E. számú rendelet még hatályban levő rendelkezései (1—4., 7—12., 14—15., 17—19. §-ai);

a gyógyszerészet, a gyógyszerkészítés és forgalombahozatal egyes kérdéseinek szabályozása tárgyában kibocsátott 3220/1947. (III. 14.) M. E. számú rendelet 5—6. §-a és 7. §-a a büntettekkel kapcsolatos részében;

a kereskedelmi könyvek vezetése, az egységes kereskedelmi számlakeret bevezetése és a számlázási kötelezettség kiterjesztése tárgyában kibocsátott 1200/1948. (II. 20.) Korm. számú rendelet 5. §-a;

a romlakások közületi helyreállítása tárgyában kiadott 5640/1948. (V. 16.) Korm. számú rendelet 9. §-a;

a gazdasági rend büntetőjogi védelméről szóló 8800/1946. (VII. 28.) M. E. számú rendelet kiegészítése tárgyában kibocsátott 6860/1948. (VI. 24.) Korm. számú rendelet;

az Épülethelyreállítási Kölcsönakció tárgyában kibocsátott 13 440/1948. (1949. I. 7.) Korm. számú rendelet 12. §-a;

a Találmányok Értékesítését Engedélyező Bizottság létesítése tárgyában kibocsátott 220/1949. (I. 8.) Korm. számú rendelet 11. és 12. §-a;

a termelőszövetkezeti csoportok, tagjaik és vagyonuk fokozott büntetőjogi védelméről szóló 2560/1949. (III. 19.) Korm. számú rendelet 1. és 3. §-a;

a mezőgazdasági munkavállalók szolgálatból elbocsátásának korlátozásáról szóló 2750/1949. (III. 26.) Korm. számú rendelet 6. §-a;

az első tényleges katonai szolgálatot teljesítő munkavállalók szolgálati jogviszonyával kapcsolatos egyes kérdések rendezése tárgyában kibocsátott 3050/1949. (IV. 3.) Korm. számú rendelet 7. §-a;

az áramlopás szigorúbb büntetése tárgyában kibocsátott 4055/1949. (V. 28.) Korm. számú rendelet;

a külkereskedelmi tevékenység gyakorlásának szabályozása tárgyában kiadott 4161/1949. (VII. 23.) Korm. számú rendelet 3. §-a;

a szakértői működéssel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában kiadott 4214/1949. (VIII. 24.) Korm. számú rendelet 5. §-a;

egyes vállalatok felszámolásának szabályozása tárgyában kibocsátott 4247/1949. (IX. 22.) M. T. számú rendelet 34. §-a;

az egyes ipari és közlekedési vállalatok állami tulajdonbavételéről szóló 1949. évi 20. számú törvényerejű rendelet végrehajtásáról kibocsátott 1/1950. (I. 7.) M. T. számú rendelet 38. §-a;

a közületi tulajdonban vagy használatban álló mező- és erdőgazdasági ingatlanok adatainak kötelező bejelentése tárgyában kibocsátott 18/1950. (I. 14.) M. T. számú rendelet 3. §-ának (2) bekezdése;

a térképek kiadásának, tartásának és kezelésének szabályozása tárgyában kibocsátott 30/1950. (I. 22.) M. G. számú rendelet 3. §-a;

a közellátás érdekét veszélyeztető bűncselekményekre vonatkozó egyes rendelkezések tárgyában kibocsátott 56/1950. (II. 16.) M. T. számú rendelet 1. §-a és a büntettekre vonatkozó részében a 3. §-a;

egyes vállalatok zárszámadásai közzétételére vonatkozó rendelkezések kiegészítése tárgyában kibocsátott 105/1950. (IV. 8.) M. T. számú rendelet 4. §-a;

egyes ingatlanok adatainak földkönyvi nyilvántartás céljaira történő bejelentése tárgyában kiadott 112/1950. (IV. 18.) M. T. számú rendelet 5. §-ának (2) bekezdése;

a belföldi származású árucikkek kötelező megjelölése és egyes árucikkek márkázása tárgyában kibocsátott 121/1950. (IV. 25.) M. T. számú rendelet 19. §-a;

a központi fűtő- és melegvíz-szolgáltató berendezések üzem-bentartásáról szóló 177/1950. (VI. 25.) M. T. számú rendelet 17. §-a;

a központi fűtő- és melegvízszolgáltató berendezések gazdaságos üzem-bentartásának megszervezéséről szóló 233/1950. (IX. 7.) M. T. számú rendelet 7. §-a;

a munkavállalót terhelő tartozásoknak a munkavállaló járandóságából való levonása tárgyában kibocsátott 25/1951. (I. 27.) M. T. számú rendelet 5. §-a;

a munkaerőtoborzásról szóló 40/1951. (II. 11.) M. T. számú rendelet 12. §-ának (1) és (2) bekezdése;

a tőzeg kitermelésének szabályozásáról szóló 111/1951. (V. 19.) M. T. számú rendelet 2. §-ának (1) bekezdése;

a szekér- és kordélyfuvarosok lovaira és fűvareszkozéire vonatkozó állami elővásárlási jog biztosításáról szóló 210/1951. (XII. 13.) M. T. számú rendelet 2. §-a;

a hitelrendszerről szóló 19/1952. (III. 13.) M. T. számú rendelet 17. §-ának (1), (3) és (5) bekezdése;

az egyetemi és főiskolai hallgatók munkaviszonyba lépésének szabályozásáról szóló 35/1952. (V. 4.) M. T. számú rendelet 6. §-ának (3) bekezdése;

a tömb- és színezüst vételre való kötelező felajánlásáról szóló 1/1953. (I. 10.) M. T. számú rendelet 2. §-a;

a mérésügyről szóló 13/1953. (III. 27.) M. T. számú rendelet 39. §-a;

az állategészségügy rendezéséről szóló 21/1953. (V. 15.) M. T. számú rendelet 41. §-a;

a vállalati beralapgzádkodásról szóló 23/1953. (V. 21.) M. T. számú rendelet 15—16. és 18. §-a;

a közlekedés rendjének fokozottabb védelméről szóló 55/1953. (XII. 4.) M. T. számú rendelet 1. §-ának a) pontja, b) pontjának első mondata és e) pontja;

a személyi igazolvány bevezetéséről szóló 1/1954. (I. 9.) M. T. számú rendelet 5. és 6. §-a, és a személyi igazolványról szóló 1/1954. (I. 9.) B. M. számú rendelet 40. §-a;

a külföldiek be- és kiutazásáról és az ország területén való tartózkodásáról szóló 17/1954. (III. 10.) M. T. számú rendelet 18. §-ának (2) bekezdése és 19. §-a;

külföldi személytől történő gépkocsi és motorkerékpárvásárlás megtiltásáról szóló 61/1955. (X. 11.) M. T. számú rendelet 2. §-a;

a mezőőri feladatok ellátásáról szóló 2/1956. (I. 26.) M. T. számú rendelet 4. §-ának (3) bekezdése;

a lakásbérletről szóló 35/1956. (IX. 30.) M. T. számú rendelet 82. §-ának (3) bekezdése;

a mezőgazdasági termékek szállításáról szóló 67/1957. (XI. 1.) Korm. számú rendelet 4. §-ának (2) bekezdése*;

az öntözéshez, valamint a haltenyésztéshez szükséges víz felhasználásának és díjának szabályozásáról szóló 39/1958. (VI. 10.) Korm. számú rendelet 14. §-a;

az adócsalás büntettéről és a pénzügyi szabálysértésre vonatkozó rendelkezések módosításáról szóló 1959. évi 18. számú törvényerejű rendelet végrehajtásáról kiadott 20/1959. (VIII. 12.) P. M. számú rendelet 3. §-ának (2) bekezdése;

a lakbérpótlékról, az albérleti és ágybérleti díjakról szóló 3/1960. (I. 10.) Korm. számú rendelet 13. §-a.

* Helyesbített szöveg.

FÜGGELÉK

AZ IGAZSÁGÜGYMINISZTER
7/1962. (VI. 28.) I. M. SZÁMÚ RENDELETE
A JAVÍTÓ-NEVELŐ MUNKA ALKALMAZÁSÁRÓL
ÉS VÉGREHAJTÁSÁRÓL¹

A Büntető Törvénykönyv hatálybalépéséről, végrehajtásáról és egyes szabálysértésekről szóló 1962. évi 10. számú törvényerejű rendelet 63. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a legfőbb ügyész, a belügyminiszterrel, a földművelésügyi miniszterrel, a munkaügyi miniszterrel, a Szakszervezetek Országos Tanácsával, a Szövetkezetek Országos Szövetségének elnökével és a Kisipari Szövetkezetek Országos Szövetségének (OKISZ) elnökével egyetértésben a következőket rendelem:

Általános rendelkezések

1. §. Azt az állami szervet (Btk. 114. §), illetve szövetkezetet (Btké. 39. §), — a továbbiakban: vállalat — ahol a javító-nevelő munkát végre kell hajtani, a bíróság határozza meg.

(2) Ha az elítélt az ítélethozatal időpontjában munkaviszonyban, illetve szövetkezeti tagsági viszonyban áll, a javító-nevelő munka végrehajtásának helyéül rendszerint azt a vállalatot kell meghatározni, ahol eddig dolgozott és itt olyan természetű munka végzésére kell kötelezni, mint amelyet az ítélethozatalkor végzett.

(3) A bíróság a (2) bekezdés rendelkezésétől kivételesen eltérhet és a (4) bekezdésben foglaltak megfelelő alkalmazásával a javító-nevelő munka végrehajtásának helyéül más vállalatot is kijelölhet s más természetű munka végzését is elrendelheti, ha a munkafegyelem biztosítása, a társadalmi tulajdon védelme vagy az elítélt nevelése ezt feltétlenül indokolttá teszi.

(4) Amennyiben az elítélt az ítélethozatal időpontjában nem áll munkaviszonyban, illetve szövetkezeti tagsági viszonyban, javító-nevelő munka kiszabásának csak akkor van helye, ha a 2. § (1) és (2)

¹ Lásd a Btké. 63. §-át a 57. oldalon.

bekezdésében foglaltaknak megfelelő vállalat kijelölhető. Az elítélt e vállalatnál a bíróság által meghatározott természetű munkát köteles végezni.

2. §. (1) A vállalat kijelölésénél — a javító-nevelő munka alkalmazásának célját is tekintve — figyelembe kell venni az elítélt szakmai képzettségét, testi alkalmasságát, szellemi képességét, életkorát és egészségi állapotát.

(2) A javító-nevelő munka végrehajtásának helyét olyan vállalatnál kell kijelölni, amelynek székhelye az elítélt lakóhelyén — vagy ha erre nincs mód — olyan helységben van, amely nem teszi szükségessé, hogy családjától külön éljen.

(3) Az elítélt munkabéretét, javadalmazását az érvényes bértételek, illetve rendelkezések alapján az állami szerv (Btk. 114. §) vezetője, a szövetkezet (Btké. 39. §) vezetősége (a továbbiakban: vállalat igazgatója) állapítja meg.

3. §. Amennyiben a javító-nevelő munka az 1. § rendelkezései szerint meghatározott, illetve kijelölt vállalatnál nem hajtható végre, a bíróság a végrehajtásra a 2. § (1) és (2) bekezdésében foglaltak figyelembevételével más vállalatot jelöl ki.

4. §. A vállalat igazgatója az elítéltet a bíróság által meghatározott természetű munka keretében más munkával is foglalkoztathatja, ha ezt

- a) a munkafegyelem biztosítása,
- b) az elítélt nevelése vagy
- c) a személyi, illetve családi viszonyaiban utólag bekövetkezett különös méltánylást érdemlő változás indokolja.

A javító-nevelő munka tartama

5. §. (1) Ha a munka végzése az elítélt hibáján kívül szünetel, ez az idő a javító-nevelő munka tartamába általában beszámít. Az üzemi balesetből, illetve foglalkozásból származó betegség folytán betegállományban töltött időt minden esetben be kell számítani.

(2) Nem számít be a javító-nevelő munka tartamába:

- a) az (1) bekezdésben nem említett betegség folytán betegállományban töltött idő;
- b) az az idő, amely alatt az üzem működése szünetel;
- c) a 12. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés alapján szabadságon töltött idő.

6. §. (1) Ha a javító-nevelő munkára ítéltet katonai szolgálatra hívják be, a büntetés végrehajtása félbeszakad.

(2) Az egy évi tartamot meg nem haladó katonai szolgálat letelte után a büntetés végrehajtását folytatni kell. E célból az elítélt a leszerelését követő három napon belül tartozik jelentkezni annak a vállalatnak az igazgatójánál, ahol a javító-nevelő munka végrehajtását megkezdte.

(3) Az egy évet meghaladó katonai szolgálat teljesítése a javító-nevelő munka hátralevő részének végrehajtását kizárja.

A javító-nevelő munka végrehajtásának elhalasztása, félbeszakítása

7. §. (1) A tanács elnöke indokolt esetben a javító-nevelő munka végrehajtásának megkezdésére egy ízben, legfeljebb harminc napi halasztást adhat. A halasztás engedélyezéséről a megyei börtön parancsnokságát és a vállalat igazgatóját értesíteni kell.

(2) Az Országos Büntetésvégrehajtási Parancsnokság az elítélt kérelmére egy esetben legfeljebb harminc napi időtartamra a javító-nevelő munka végrehajtását félbeszakíthatja. A félbeszakításról a vállalat igazgatóját haladéktalanul értesíteni kell.

A javító-nevelő munka végrehajthatóságának megszűnése

8. §. (1) A megyei börtön parancsnoka köteles az elsőfokon eljárt bíróság szerint illetékes ügyészt értesíteni, ha megítélése szerint az elítélt betegsége, vagy az egészségi állapotában bekövetkezett változás folytán a javító-nevelő munkát nem lehet végrehajtani.

(2) Az ügyész indítványa alapján a tanács elnöke — szükség esetében szakértői vélemény beszerzése után — egyesbíróként határoz abban a kérdésben, hogy a büntetés végrehajthatósága megszűnt-e. Erről a börtönparancsnokságot és a vállalat igazgatóját értesíti, az elítélttel pedig határozatát írásban is közli. A határozat ellen jogorvoslatnak nincs helye.

A munkabérre vonatkozó rendelkezések

9. §. (1) A munkabérnek a jogerős ítéletben megállapított arányú csökkentése a családi pótlékra, az újtási díjra, a kiküldetési és külszolgálati illetményekre, a költözködési illetményre, a különélési díjra, valamint a természetbeni juttatásokra nem terjed ki.

(2) Ha a javító-nevelő munkára ítélt mezőgazdasági termelőszövetkezeti tag, azt a hányadot, amellyel javadalmazását az ítélet szerint csökkenteni kell, a zárszámadás során részére kifizetésre kerülő összegből kell levonni. A termelőszövetkezeti tagot a javító-nevelő munka

végrehajtása alatt is megilleti a háztáji gazdaság és a közgyűlés határozata szerint járó földjáraadék.

(3) Az ítéletben megállapított hányadot a kisipari termelőszövetkezet tagjának kifizetett munkadíjból, illetve az évi részesedéséből egyaránt le kell vonni.

10. §. A betegségi biztosításra, valamint a társadalombiztosítási nyugdíjra vonatkozó rendelkezések alapján járó szolgáltatások megállapításánál a munkabért a 71/1955. (XII. 31.) M. T. számú rendelet 110. §-ának (2) bekezdésében, illetve az 5/1959. (V. 8.) Mü. M. számú rendelet 108. §-ában meghatározott rendelkezések szerinti összegben kell figyelembe venni.

Az elítélt kötelezettségei és jogai

11. §. (1) Az elítélt a javító-nevelő munka végrehajtása alatt nem részesülhet:

a) évi rendes vagy rendkívüli szabadságban — kivéve a 12. § (1) bekezdésében foglaltakat, —

b) fizetés nélküli szabadságban.

(2) Az elítéltet a javító-nevelő munka tartama alatt végzett munkája alapján jutalomban vagy más jutalom jellegű juttatásban részesíteni nem lehet.

12. §. (1) A javító-nevelő munkára ítéltet a munkaviszonyban (szövetkezeti tagsági viszonyban) álló dolgozóknak mindazok a jogai megilletik, amelyek a büntetés céljával nem ellentétesek; így különösen a szülési és a fiatalkor vagy az egészségre ártalmas munka alapján járó szabadság, illetve pótszabadság.

(2) A javító-nevelő munka végrehajtása a szövetkezeti tagsági viszony folyamatosságát nem érinti.

(3) A betegség esetében járó juttatások tekintetében a 71/1955. (XII. 31.) M. T. számú rendelet 110. §-ának (1) bekezdésében, a társadalombiztosítási nyugdíj alapját tevő szolgálati idő számítására pedig a 67/1958. (XII. 24.) Korm. számú rendelet 24. §-a (2) bekezdésének f) pontjában foglalt rendelkezést kell alkalmazni. Az utóbbi rendelkezés kivételével a javító-nevelő munka tartama annak végrehajtása után sem tekinthető munkaviszonyban töltött időnek [pl. a rendes szabadság (pótszabadság), a korpótlék, a jubileumi jutalom, a vállalati nyereségrészesedés, a hűségjutalom szempontjából].

13. §. A 11. és 12. § alkalmazása során felmerülő vitás kérdéseket a Munka Törvénykönyvének, illetve a szövetkezeti tagsági viszonyra vonatkozó jogszabályoknak a rendelkezései szerint kell elbírálni.

A vállalat igazgatójának feladatai

14. §. (1) Annak a vállalatnak igazgatója, ahol a javító-nevelő munkát végrehajtják, köteles

a) az elítéltet a bíróság által meghatározott természetű munkával foglalkoztatni és a javító-nevelő munkával kapcsolatos rendelkezéseket foganatosítani;

b) gondoskodni arról, hogy az elítélt terhére az ítélettel össze nem függő hátrányos megkülönböztetés ne érvényesüljön és a javító-nevelő munka végrehajtása olyan feltételek mellett történjék, amelyek alkalmasak arra, hogy a büntetés a célját elérje;

c) a Btké. 18. §-ában meghatározott dolgozókat és társadalmi szervezeteket a reájuk háruló nevelési feladatok ellátására, így különösen az elítélt munkájának és magatartásának figyelemmel kísérésére és arra felhívni, hogy ők a megjavítása érdekében segítsék, irányítsák és ellenőrizzék;

d) azoknak a felhívásoknak eleget tenni, amelyeket a börtönparancsnokság a javító-nevelő munka végrehajtásával kapcsolatban hozzá intéz;

e) az ellenőrzést gyakorló börtönparancsnokság szerveinek a javító-nevelő munka végrehajtásával kapcsolatos felvilágosításokat megadni, az ellenőrző szervek által kért iratokat felmutatni és őket munkájukban támogatni.

(2) A vállalat igazgatója a megyei börtönparancsnokságot haladéktalanul értesíti, ha az elítélt

a) a javító-nevelő munka végzését megkezdte, illetve ha a kijelölt időpontban a munka felvételére nem jelentkezett,

b) a már megkezdett javító-nevelő munka végrehajtása során munkakötelezettségének nem tesz vagy bármi okból nem tehet eleget, avagy a munkafegyelmet sértő magatartást tanúsít,

c) a javító-nevelő munkát letöltötte; — ezzel egyidejűleg a javító-nevelő munka végrehajtásának tapasztalatairól rövid összefoglalást küld.

A javító-nevelő munka szabadságvesztésre átváltoztatásával kapcsolatos rendelkezések

15. §. (1) Ha a javító-nevelő munkára ítélt munkakötelezettségének alapos ok nélkül nem tesz eleget, vagy a munkafegyelmet súlyosan sértő egyéb magatartást tanúsít, a vállalat igazgatója haladéktalanul, de legkésőbb negyvennyolc órán belül köteles erről a megyei börtönparancsnokságot értesíteni s egyben az elítélt általános magatartásáról is véleményt nyilvánítni.

(2) Amennyiben az (1) bekezdésben írt esetben az elítéltnak a vállalatnál való további foglalkoztatása a munkafegyelmet veszélyezteti, a vállalat igazgatója őt a javító-nevelő munka szabadságvesztésre átváltoztatásának kérdését eldöntő határozat meghozataláig onnan ideiglenesen eltávolíthatja.

(3) A megyei börtön parancsnoka köteles az (1) bekezdésben írt értesítés alapján a tényállást tisztázni és véleményes jelentését nyomban az elsőfokon eljáró bíróság szerint illetékes ügyészhez megküldeni.

(4) Az ügyész a börtön parancsnokának jelentését az érkezését követő három napon belül köteles megvizsgálni. Amennyiben a javító-nevelő munka szabadságvesztésre átváltoztatását indokoltnak tartja, megfelelő indítványát haladéktalanul az elsőfokú ítéletet hozó bíróság elé terjeszti.

(5) Ha a (2) bekezdésben meghatározott esetben az ügyész a javító-nevelő munka átváltoztatását nem tartja indokoltnak, de megítélése szerint a további végrehajtásra más vállalat kijelölése szükséges, a bíróságnak erre vonatkozóan tesz indítványt. A tanács elnöke az indítvány felől az elítéltnak, valamint a vállalat igazgatójának meghallgatása és a szükséges egyéb bizonyítás felvétele után egyesbíróként határoz. A határozat ellen jogorvoslatnak nincs helye.

A javító-nevelő munka végrehajtásának ellenőrzése

16. §. A béresökentés során levont összegeket rendeltetésüknek, valamint az elítélt teljes keresményének megjelölésével a büntetés végrehajtását ellenőrző megyei börtönparancsnokság számlájára kell megküldeni.

17. §. A javító-nevelő munkára ítéletekről és a munkabérlevonásokról az illetékes megyei börtönparancsnokság nyilvántartást köteles vezetni.

18. §. A javító-nevelő munka végrehajtását (a munkakötelezettség teljesítését és az állam javára levonandó keresményrész befizetését) a területileg illetékes megyei börtönparancsnokság és az Országos Büntetésvégrehajtási Parancsnokság ellenőrzi.

19. §. (1) A megyei börtön javító-nevelő előadója a hat hónapnál rövidebb tartamra ítélték vonatkozásában legalább egy esetben, az ennél hosszabb időtartamra ítélték vonatkozásában pedig legalább félévenként köteles a vállalatnál ellenőrizni, hogy

a) az elítélt a javító-nevelő munkát a megállapított természetű munkában és a büntetés sajátos követelményeinek megfelelően végzi-e,

b) a vállalat igazgatója eleget tesz-e a javító-nevelő munka végrehajtásával összefüggő kötelességeinek.

(2) Az ellenőrzés során a javító-nevelő munkára ítélttel személyesen is foglalkozni kell.

Értelmező rendelkezés

20. §. Az előzőekben felsorolt rendelkezéseket kell — értelemszerűen — alkalmazni akkor is, ha a javító-nevelő munkára ítélt az ítélet meghozatalának időpontjában **nem** áll munkaviszonyban.

Hatálybalépés

21. §. (1) Ez a rendelet 1962. július 1. napján lép hatályba.

(2) A javító-nevelő munka alkalmazásáról szóló 1/1954. (I K 1.) I. M. számú utasítás e rendelet hatálybalépésével hatályát veszti.

AZ EGÉSZSÉGÜGYI MINISZTER
5/1962. (IX. 16.) EÜ. M. SZÁMÚ RENDELETTE
A BÜNTETŐ BÍRÓSÁGOK ÁLTAL ELRENDELTE
KÉNYSZERELVONÓ-KEZELÉS VÉGREHAJTÁSÁNAK
RÉSZLETES SZABÁLYAIRÓL²

A Büntető Törvénykönyv hatálybalépéséről, végrehajtásáról és egyes szabálysértésekről szóló 1962. évi 10. számú törvényerejű rendelet 63. §-ában kapott felhatalmazás alapján — az igazságügyminiszterrel egyetértésben — a következőket rendelem:

Általános rendelkezések

1. §. Ha a büntető eljárás adatai alapján kényszerelvonó-kezelés (Btk. 62. §) látszik indokoltnak, a nyomozó hatóság, illetve a bíróság két orvosszakértőt hallgat meg. Az orvosszakértők abban a kérdésben nyilvánítanak véleményt, hogy szükséges és alkalmazható-e a kényszerelvonó-kezelés.

Szabaddában levő terhelt
kényszerelvonó-kezelésének elrendelése

2. §. (1) Ha a terhelt szabaddában van, szakértőként a terhelt lakóhelye vagy, ha a büntetett tartózkodási helyén (munkahelyén) követte el, a tartózkodási helye szerint kijelölt ideg- és elmegyógyintézet, illetve kórházi elmeosztály osztályvezető főorvosát és az intézet (kórház) igazgatója által kijelölt belgyógyász szakorvost vagy elme- (ideg) gyógyász szakorvost kell meghallgatni. A terület szerint kijelölt ideg- és elmegyógyintézetek, illetve kórházi elmeosztályok jegyzékét a rendelet *melléklete* tartalmazza.

(2) A szakvéleményt kérő hatóság kötelezi a terheltet, hogy vizsgálat céljából a szakértők által kitűzött időben és helyen jelenjék meg. A terhelt igazolatlan távolmaradásáról a megkereső hatóságot haladéktalanul értesíteni kell.

² Lásd a Btké. 63. §-át az 57. oldalon.

3. §. (1) A vizsgálat megejtése után a szakértők legkésőbb nyolc napon belül eljuttatják véleményüket a megkereső hatósághoz, s ebben — amennyiben kényszerelvonó-kezelést javasolnak — nyilatkozniuk kell arra is, hogy zárt gyógyintézeti vagy rendelőintézeti kezelésre van-e szükség és hogy az melyik egészségügyi intézetben és mely időponttól kezdve foganatosítható.

(2) A vizsgálatért és a véleményadásért a szakértők díjazásáról szóló jogszabályban megállapított díjak, illetve költségek számíthatók fel.

4. §. (1) A szakértői vélemény figyelembevételével elrendelt kényszerelvonó-kezelést — végrehajtható szabadságvesztés kiszabásának esetét (10. §) kivéve — a bíróság határozatában megjelölt egészségügyi intézetben és napon kell megkezdeni.

(2) A kényszerelvonó-kezelést elrendelő határozatot az érintett egészségügyi intézet vezetőjének is meg kell küldeni.

5. §. (1) A bíróság határozatában megjelölt egészségügyi intézet vezetője a terheltet írásban felhívja, hogy a kényszerelvonó-kezelés megkezdése végett a kitűzött időben és helyen elővezetés terhe mellett jelenjék meg.

(2) Ha a terhelt a kitűzött időben és helyen nem jelenik meg, és távollmaradását nem menti ki, az intézet vezetője a rendőrség útján elővezetteti.

Előzetes letartóztatásban levő terhelt kényszerelvonó-kezelésének elrendelése

6. §. (1) Ha a terhelt előzetes letartóztatásban van, szakértőként két igazságügyi orvosszakértőt kell meghallgatni. Az orvosszakértők közül egyik az igazságügyi elmeorvosszakértő, másik a bírósági orvos, illetve az igazságügyi belgyógyászszakértő.

(2) Az előzetes letartóztatásban levő terheltet a megkereső hatóság állíttatja elő vizsgálat céljából a szakértők által kitűzött időpontra.

A kényszerelvonó-kezelés foganatosítása zárt gyógyintézetben

7. §. (1) A zárt gyógyintézeti kényszerelvonó-kezelés a gyógykezeléshez szükséges ideig tart, de nem haladhatja meg a hat hónapot [1962. évi 10. sz. tvr. 22., § (2) bek.].

(2) A zárt gyógyintézeti kényszerelvonó-kezelés tartama alatt az arra kötelezett személy az intézet orvosainak a gyógykezeléssel kapcsolatos előírásait köteles megtartani és a gyógyintézetet az intézet vezetőjének engedélye nélkül nem hagyhatja el [1962. évi 10. sz. tvr. 22. § (3) bek.].

(3) Az intézet vezetője indokolt esetben engedélyt adhat a gyógyintézetből való távozásra. Ha a terhelt a megjelölt időben nem tér vissza, az intézet vezetője a rendőrség útján elővezetteti.

8. §. (1) A zárt gyógyintézeti kezelést az intézet vezetője megszünteti, ha a kezelés

- a) tartama a hat hónapot elérte,
- b) eredményesen befejeződött, vagy
- c) rendelőintézetben is folytatható.

(2) A zárt gyógyintézetben megkezdett kényszerelvonó-kezelés rendelőintézetben akkor folytatható, ha a terhelt addigi magatartásából arra lehet következtetni, hogy a kezelés a rendelőintézetben is eredményesen befejezhető, s a rendelőintézeti kezelés egyéb feltételei is fennforognak.

(3) A zárt gyógyintézeti kényszerelvonó-kezelés megszüntetéséről az intézet vezetője írásban értesíti az elrendelő bíróságot, az illetékes ügyészt, a terheltet, valamint az illetékes rendelőintézet (alkoholelvonó-rendelés) vezetőjét is. Ez utóbbi — ha a kezelés rendelőintézeti folytatását rendelték el — a továbbiakban az 5. és 9. § szerint jár el.

A kényszerelvonó-kezelés foganatosítása rendelőintézetben

9. §. (1) A rendelőintézeti kényszerelvonó-kezelés a gyógykezeléshez szükséges ideig tart [1962. évi 10. sz. tvr. 25. § (1) bek.]. A gyógykezeléshez szükséges időt a rendelőintézet alkoholelvonó-rendelésének vezetője állapítja meg.

(2) A rendelőintézeti kényszerelvonó-kezelést alkoholelvonó-rendelésen a kezelésre kötelezett személy munkaidején kívül kell foganatosítani.

(3) A rendelőintézeti kényszerelvonó-kezelés tartama alatt a kötelezett személy a kezelőorvosnak a gyógykezeléssel kapcsolatos előírásait köteles megtartani és az általa kijelölt időpontokban a rendelőintézetben gyógykezelés végett megjelenni [1962. évi 10. sz. tvr. 25. § (2) bek.]. Ha a terhelt a kijelölt időpontban nem jelenik meg és távolmaradását nem menti ki, az alkoholelvonó-rendelés vezetője a rendőrség útján elővezetteti.

(4) Ha a terhelt az egészségügyi előírásokat nem tartja meg és ezzel a kezelésnek a rendelőintézetben történő eredményes befejezését veszélyezteti, az alkoholelvonó-rendelés vezetője — miután gondoskodott a kijelölt ideg- és elmeógyógyintézetben, illetve kórházi elmeosztályon való elhelyezés lehetőségéről — megkeresi az egészségügyi szakigazgatási szervet az (5) bekezdésben említett javaslat megtétele végett.

(5) Az egészségügyi szakigazgatási szerv az alkoholelvonó-rendelés vezetőjének megkeresésére az elsőfokon eljáró bíróságnak javaslatot tesz zárt gyógyintézeti kényszerelvonó-kezelés elrendelésére. Ha a bíróság a zárt gyógyintézeti kényszerelvonó-kezelést elrendeli, a továbbiakban a 7—8. §-okban foglalt rendelkezések az irányadók.

A kényszerelvonó-kezelés foganatosítása szabadságvesztés végrehajtása alatt

10. §. (1) Végrehajtható szabadságvesztés kiszabása esetén, úgyszintén akkor, ha a bíróság a büntetést szabadságvesztésre változtatja át vagy elrendeli a felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtását, a kényszerelvonó-kezelést a börtönben vagy a büntetésvégrehajtási munkahelyen kell foganatosítani, illetve folytatni.

(2) Az elítélt köteles az orvosnak a gyógykezeléssel kapcsolatos előírásait megtartani (1962. évi 10. sz. tvr. 24. §).

(3) A kényszerelvonó-kezelés befejezéséről értesíteni kell az elrendelő bíróságot, az illetékes ügyészt, valamint az illetékes rendelőintézet (alkoholelvonó-rendelés) vezetőjét is.

(4) Ha a szabadságvesztés végrehajtása befejeződött vagy félbeszakadt, vagy ha a szabadságvesztés végrehajthatósága megszűnt és emiatt a kényszerelvonó-kezelés megkezdésére vagy befejezésére nem kerülhetett sor, a börtön (büntetés végrehajtási munkahely) kötelezi az elítéltet, hogy a kényszerelvonó-kezelés végrehajtásának megkezdése, illetve folytatása végett a lakóhelye szerint illetékes alkoholelvonó-rendelésen jelenjék meg. Erről az alkoholelvonó-rendelés vezetőjét — a gyógykezelésre vonatkozó esetleges adatok közlésével — egyidejűleg értesíti.

Vegyes és hatálybaléptető rendelkezések

11. §. Ha a kényszerelvonó-kezelés alatt olyan szövődmények lépnek fel, amelyek annak folytatását kizárják, a kezelést meg kell szüntetni. Erről az elrendelő bíróságot és az illetékes ügyészt értesíteni kell. Ugyanígy kell eljárni akkor is, ha a kényszerelvonó-kezelés megkezdése előtt a terhelt egészségi állapotában olyan változás áll elő, amely nem engedi meg a kezelés alkalmazását.

12. §. A kényszerelvonó-kezelést a betegségi biztosítási szolgáltatásokra jogosult személyeknél betegség miatt szükséges gyógykezelésnek kell tekinteni. A biztosítási szolgáltatásokra nem jogosult személyek a kezelést ingyenesen kapják; útiköltség megtérítésben azonban nem részesülnek.

13. §. Az alkoholelvonó-rendelet saját nyilvántartása, valamint a gyógyintézet értesítése [8. § (3) bek., 10. § (3) bek.] alapján a terheltet a kezelés befejezése után gondozásba veszi és ellenőrzi.

14. §. Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

Melléklet az 5/1962. (IX. 16.) Eü. M. számú rendelethez

Az ideg- és elmeegógyintézetek, illetőleg kórházi elmeosztályok kijelölése (A rendelet 2. §-ához)

Az elkövető lakóhelye (tartózkodási helye):	A kijelölt ideg- és elmeegógyintézet, illetve kórházi elmeosztály.
Budapest Főváros I., II., V., VII., IX., X., XVII., XVIII., XIX., XX., XXI. és XXII. kerületei,	Országos Ideg- és Elmeegógyintézet, Budapest, II., Vöröshadsereg útja 116. sz.
Komárom megye a dorogi járás és Esztergom járási jogú város kivételével,	Országos Ideg- és Elmeegógyintézet, Budapest, II., Vöröshadsereg útja 116. sz.
Pest megye a váci, aszódi és szobi járások, valamint Vác járási jogú város kivételével,	Országos Ideg- és Elmeegógyintézet, Budapest, II., Vöröshadsereg útja 116. sz.
Bács-Kiskun megye kecskeméti járása és Kecskemét járási jogú város,	Országos Ideg- és Elmeegógyintézet, Budapest, II., Vöröshadsereg útja 116. sz.
Budapest Főváros XI. és XII. kerületei,	Budapesti János Kórház elmeosztálya, Budapest XII. Diósárok út 1.
Budapest Főváros III., IV., VI., XIII., XIV., XV. és XVI. kerületei,	Budapesti Róbert Károly körúti Kórház elmeosztálya, Budapest, XIII., Róbert Károly körút 82—84.
Budapest Főváros VIII. kerülete,	Budapesti Korányi Frigyes és Sándor Kórház elmeosztálya, Budapest, VII., Alsóerdősor 7.
Nógrád megye,	Városi Kórház elmeosztálya, Balassagyarmat.
Komárom megye dorogi járása, Esztergom járási jogú város,	Városi Kórház elmeosztálya, Balassagyarmat.
Pest megye váci, aszódi és szobi járásai, valamint Vác járási jogú város,	Városi Kórház elmeosztálya, Balassagyarmat.

- Heves megye gyöngyösi és hatvani járásai, Gyöngyös és Hatvan járási jogú városok,
- Szolnok megye jászberényi, szolnoki és tiszafüredi járásai, Jászberény és Szolnok járási jogú városok,
- Heves megye egri, füzesabonyi, pétervásári és hevesi járásai, valamint Eger járási jogú város,
- Borsod-Abaúj-Zemplén megye ózdi és mezőkövesdi járásai, valamint Ózd járási jogú város,
- Borsod-Abaúj-Zemplén megye miskolci, mezőcsáti, szerencsi, encsi és edelényi járásai, valamint Kazincbarcika járási jogú város,
- Miskolc megyei jogú város,
- Borsod-Abaúj-Zemplén megye sátoraljaújhelyi járási és Sátoraljaújhely járási jogú város,
- Szabolcs-Szatmár megye,
- Hajdú-Bihar megye,
- Debrecen megyei jogú város,
- Békés megye,
- Szolnok megye kunszetmártoni, törökszentmiklósi és kunhegyesi járásai, valamint Karcag, Kisújszállás, Túrkeve, Törökszentmiklós és Mezőtúr járási jogú városok,
- Csongrád megye,
- Szeged megyei jogú város,
- Városi Kórház elmeosztálya, Gyöngyös.
- Városi Kórház elmeosztálya, Gyöngyös.
- Megyei Kórház elmeosztálya, Eger.
- Megyei Kórház elmeosztálya, Eger.
- Megyei Kórház elmeosztálya, Miskolc.
- Megyei Kórház elmeosztálya, Miskolc.
- Városi Kórház elmeosztálya, Sátoraljaújhely.
- Megyei Elme- és Ideggyógyintézet [Nagykálló.
- Megyei Kórház elmeosztálya, Debrecen.
- Megyei Kórház elmeosztálya, Debrecen.
- Megyei Kórház elmeosztálya, Gyula.
- Megyei Kórház elmeosztálya, Gyula.
- Megyei Kórház elmeosztálya, Szentes.
- Megyei Kórház elmeosztálya, Szentes.

Bács-Kiskun megye a kecskeméti járás és Kecskemét járási jogú város kivételével,	Városi Kórház elmeosztálya, Baja.
Tolna megye,	Megyei Kórház elmeosztálya, Szekszárd.
Baranya megye,	Megyei Kórház elmeosztálya, Szekszárd.
Pécs megyei jogú város,	Megyei Kórház elmeosztálya, Szekszárd.
Somogy megye,	Megyei Kórház elmeosztálya, Kaposvár.
Zala megye,	Megyei Kórház elmeosztálya, Zalaegerszeg.
Veszprém megye keszthelyi járása és Keszthely járási jogú város,	Megyei Kórház elmeosztálya, Zalaegerszeg.
Vas megye,	Megyei Kórház elmeosztálya, Szombathely.
Veszprém megye a keszthelyi és pápai járás, valamint Keszthely és Pápa járási jogú városok kivételével,	Megyei Kórház elmeosztálya, Szombathely.
Győr-Sopron megye a soproni járás és Sopron járási jogú város kivételével,	Megyei Kórház elmeosztálya, Győr.
Veszprém megye pápai járása és Pápa járási jogú város,	Megyei Kórház elmeosztálya, Győr.
Győr-Sopron megye soproni járása és Sopron járási jogú város,	Városi Kórház elmeosztálya, Sopron.
Fejér megye,	Megyei Kórház elmeosztálya, Székesfehérvár.

TÁRGYMUTATÓ

Á

- Árdrágítás szabálysértése 48
- Átváltoztatása biztonsági őrizetnek 17
- javító-nevelő munkának 15
- pénzbüntetésnek 19

B

- Be- és kijelentkezéssel kapcsolatos szabálysértés 45
- Bírósági mentesítés 30
- mentesítésre vonatkozó határozat hatályon kívül helyezése 30
- Biztonsági őrizet átváltoztatása 17
- — megszüntetése 17
- őrizetnek kényszergyógykezelésként végrehajtása 17
- Btk. hatálybalépése előtt bekövetkezett elévülés 16
- — — elkövetett büntettek 17—19
- — — jogerősen kiszabott büntetés elévülése 16
- — — kiszabott büntetések és alkalmazott intézkedések 14
- Büntetett előlethez fűződő hátrányok alóli mentesítés 17
- Büntett (kisebb súlyú) elbírálása fegyelmi jogkörben 36—37
- Büntettek helyébe lépő szabálysértések 54—56

- Büntetés elévülése 16
- nevelő célját szolgáló feltételek biztosítása 22

D

- Devizasabálysértés 48—49
- esetében elkobzás 49

E

- Egyesületi joggal visszaélés szabálysértése 43
- Együttesen elbírált több büntett egybefoglalása 39
- Elévülés 23
- esetén, felfüggesztett szabadságvesztés utólagos végrehajtása 23
- hatálya 16
- Elévülése háborús büntettnek 23
- Elhalasztása javító-nevelő munka végrehajtásának 69
- Eljárás megindítása magánindítványra 17
- Elkobzás 29
- devizasabálysértés esetében 49
- robbanóanyaggal, robbantószerrel, lőfegyverrel vagy lőszerrel elkövetett visszaélés esetében 29
- Elkobzott vagyon, kegyelem esetében 28

Ellopott energia esetében kár-
összeg kiszámítása 39
Előzetes letartóztatásban levő
terhelt kényszerelvonó-keze-
lésének elrendelése 75
Elzárás és közmunka végrehaj-
tásának felfüggesztése 56
Életfogytig tartó börtön végre-
hajtása 15

F

Fegyelmi elbírálása tulajdon el-
leni szabálysértésnek 54
— felelősségre vonás tilalma 37
— jogkörben kisebb súlyú bün-
tett elbírálása 36—37
Felfüggesztése elzárás és köz-
munka végrehajtásának 56
Felfüggesztett szabadságvesztés
utólagos végrehajtása, elévü-
lés esetén 23
Felhatalmazás végrehajtási jog-
szabályok megállapítására 57
Feljelentés 33—35
— megtételének megtagadása 34
Feljelentésre jogosultak gazdál-
kodással kapcsolatos köteles-
ségek megszegése esetében 35
— — hatóság megsértése miatt
34
— — hivatalos személy megsér-
tése miatt 34
Feltételes szabadságra bocsátás
15, 16
— — — tilalma 15
Fiatalkorúakkal és gyermek-
korúakkal szemben alkalmaz-
ható védő- vagy óvintézkedé-
sre vonatkozó egyes el-
járási rendelkezések 31

Fiatalkorúakra vonatkozó egyes
szabálysértési rendelkezések
56—57
Folytatása hivatalból megindult
eljárásnak 17
Főbüntetés végrehajtása 14

G

Gazdálkodással kapcsolatos köte-
lezettségek megszegése ese-
tében feljelentésre jogosultak
35
— — — megszegésével elköve-
tett szabálysértés 45—46
Gyámhatóság, fiatalkorúval
szemben alkalmazható védő-
vagy óvintézkedés esetében
31

H

Halálbüntetés átváltoztatása 15
Hatálybalépése Btk-nak 12
— Btké-nek 57
Hatályukat veszítő jogszabályok
58—64
Határjelhamisítás szabálysértése
42—43
Hatóság megsértése miatt fel-
jelentésre jogosultak 34
Háborús bűntettek elévülése 23
Hivatalból megindult eljárás foly-
tatása 17
Hivatalos személy megsértése
miatt feljelentésre jogosultak
34

I

Ideg- és elmegyógyintézetek
78—80
Indítványi határidő számítása 17

J

- Javító-nevelő munka 20—22, 67—73
 — — átváltoztatása 15, 22, 71—72
 — — tartama 68
 — — végrehajtása alatt munkaviszony szünetelése 21, 67
 — — végrehajtásának elhalasztása, félbeszakítása 69
 — — — ellenőrzése 72—73
 Javító-nevelő munka végrehajthatóságának megszűnése 69
 — — végzésének helye 20, 67, 68
 — munkára elítelt jogai 70
 — — — katonai szolgálata 68—69
 — — — kötelezettségei 70
 — — — munkabére 69—70
 — — elítélttel kapcsolatban vállalhat igazgatójának feladatai 71—73
 Jogosulatlan kereskedés szabálysértése 47

K

- Katonákra vonatkozó rendelkezések 32—33
 Katonával szemben fegyelmi fenytetés alkalmazása 33
 Kárösszeg kiszámítása ellopott energia esetében 39
 Kártérítés fegyelmi felelősségrevonás esetében 36—37
 Kegyelmi elhatározással kapcsolatos egyes rendelkezések 28
 Kényszerelvonó-kezelés 19, 25—27, 74—80
 — előírásainak megszegése 44, 76

- elrendelése előzetes letartóztatásban levő terhelnél 75
 — — szabadlábban levő terhelnél 74—75
 — esetében orvosszakértő 74
 — folytatása rendelőintézetben 26
 — rendelőintézeti 27, 76
 — (rendelőintézeti) tartama 27, 76
 — szabadságvesztés végrehajtása alatt 26, 77
 —, zárt gyógyintézeti 25, 75—76
 — (zárt gyógyintézeti) megszüntetése 25, 26, 76
 — — — tartama 25, 75—76
 Kényszergyógykezelés 19, 24
 — kezdete 24
 Kényszergyógykezelésként végrehajtása biztonsági őrizetnek 17
 Kötelezettségei javító-nevelő munkára elítéltnak 70
 Közellátási szabálysértés 47

L

- Lőfegyverrel vagy lőszerrel elkövetett szabálysértés 40—42

M

- Magánindítványra eljárás megindítása 17
 Mellékbüntetés végrehajtása 14
 Mellékbüntetések összbüntetésbe foglalásának tilalma 19
 Mentésítés 30
 — büntetett előlethez fűződő hátrányok alól 17
 — várakozási ideje 30

Munkabére javító-nevelő munkára elítéltnek 69—70
Munkaviszony szünetelése javító-nevelő munka végrehajtása alatt 21

O

Orgazdaság szabálysértése 54
Orvos, mint hivatalos személy 37
Orvossal szemben jogtalan előny követelése vagy elfogadása miatti büntető eljárás indítása 37

P

Pénzbüntetés átváltoztatása * 19
Pénzügyi szabálysértés 50
Postai alkalmazott, mint hivatalos személy 38

R

Rendelőintézetű kényszerelvonó-kezelés 27, 76, 77

Sz

Szabaddalomban levő terhelt kényszerelvonó-kezelésének elrendelése 74

Szabadságvesztés alatt kényszerelvonó-kezelés 26, 77

Szabálysértés 40—57

—, árdragítással elkövetett 48

—, be- és kijelentkezéssel kapcsolatos 45

—, devizagazdálkodást sértő 49

—, egyesületi joggal visszaélés esetében 43

—, gazdálkodással kapcsolatos költségek megszegésével 45—46

—, határjelhamisítással 42—43

—, jogosulatlan kereskedéssel elkövetett 47

—, kényszerelvonó-kezelés előírásainak megszegésével 44

—, közellátási 47

—, lőfegyverrel vagy lőszerrel elkövetett 40—42

—, orgazdasággal elkövetett 54

—, pénzügyi 50

—, személyi igazolvánnyal kapcsolatos 45

—, tiltott visszatéréssel és a rendőrhatalom felügyelet szabályainak megszegésével 43—44

—, tulajdon elleni 52—54

—, vámmal kapcsolatos 51

—, vásárlók megkárosításával 45

—, vízszennyezéssel 42

Szabálysértési rendelkezések, fiatalkorúakra vonatkozóak 56—57

Személyi igazolvánnyal kapcsolatos szabálysértés 45

Szövetkezet 38

T

Takarékbetét kivételes végrehajthatósága 28—29

—, vagyonelkobzás esetében 29
Tilalma feltételes szabadságra bocsátásnak 15

Tiltott visszatéréssel és a rendőrhatalom felügyelet szabályainak megszegésével elkövetett szabálysértés 43—44

Tulajdon elleni szabálysértés 52—54

— — — fegyelmi elbírálása 54

V

- Vagyonelkobzás 29
- Vállalat igazgatójának feladatai javító-nevelő munkára elítél-tel kapcsolatban 71—73
- Vámszabálysértés 51
- Vásárlók megkárosításának sza-bálysértése 48
- Végrehajtása biztonsági őrizet-zetnek 17
- életfogytig tartó börtönbün-tetésnek 15
- főbüntetésnek 14

- mellékbüntetésnek 14
- Végrehajtási jogszabályok meg-állapítására felhatalmazás 57
- Végrehajthatóság megszűnése ja-vító-nevelő munkának 69
- Vízszennyezés 42

Z

- Zárt gyógyintézeti kényszerel-vonó-kezelés 25, 75—76
- — — megszüntetése 25, 26, 76
- — — tartama 25—75—76

Kiadványszám: K — 1625
Formátum: A/5 — Ívszám: 5,5 — Példányszám: 15 200
Nyomdába adva: 1962. VI. 8. Imprimálva: 1962. XII. 8. Megjelent: 1962. XII. 31.
Ez a könyv 5601—54 és 5602—55 szabvány szerint készült

62-11114 - Révai-nyomda, Budapest

6,— Ft